

Opinie onderzoek windenergie

**Resultaten van een onafhankelijk kwantitatief
onderzoek onder een representatieve groep inwoners
uit de provincie Drenthe**

Juli 2008

COLOFON

Uitgevoerd in opdracht van:

Raedthuys Groep
Hengelosestraat 569
7521 AG ENSCHEDE
T 053- 434 12 00 | F 053- 434 12 23
I www.raedthuys.nl

Uitgevoerd door:

Newcom Research & Consultancy B.V.
Capitool 50
7521 PL Enschede
T 053 – 483 6600 | F 053 – 433 7415
E info@newcomresearch.nl
I www.newcomresearch.nl

De Ruyterkade 125
1011 AC Amsterdam
T 020 – 639 3251

Uitvoerende onderzoekers:

Drs. J.J.Th. Verbeek
Drs. I. Duchateau
Drs. N. van der Veer

Met dank aan:

Mevrouw M. Kok (Raedthuys Groep)
De heer A.P. Vermeulen (Raedthuys Groep)

Enschede, juli 2008

Newcom Research & Consultancy B.V.

© Newcom Research & Consultancy B.V.

Newcom Research & Consultancy B.V. is aangesloten bij de MarktOnderzoekAssociatie (MOA) en NEN-ISO 9001 gecertificeerd. Het auteursrecht op door Newcom Research & Consultancy B.V. geproduceerde voorstellen van onderzoek, analyses van resultaten en opgestelde rapporten berust bij Newcom Research & Consultancy B.V. Overeengekomen wordt dat aan de opdrachtgever de bevoegdheid wordt overgedragen tot gebruik, vermenigvuldiging en/of opslag binnen de organisatie c.q. concern van de opdrachtgever. Ter voorkoming van misbruik mag niets uit de genoemde documenten in enige vorm of op enige wijze openbaar worden gemaakt, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Newcom Research & Consultancy B.V. Hierbij omvat openbaar maken ook het verspreiden binnen verbonden bedrijven en/of instellingen van de opdrachtgever.

INHOUD

SAMENVATTING	4
1. ONDERZOEKSOPZET	6
1.1. Aanleiding onderzoek	6
1.2. Onderzoeksaanpak	7
1.3. Respons en opbouw steekproef	7
1.4. Representativiteit	9
1.5. Analyses.....	11
1.6. Leeswijzer.....	11
2. ATTITUDE DUURZAME ENERGIE	13
2.1. Kennis omtrent reeds ontwikkelde windenergie projecten.....	13
2.2. Algemene attitude duurzame energie	14
2.3. Stellingen ten aanzien van attitude duurzame energie	16
3. ATTITUDE WINDENERGIE	18
3.1. Algemene attitude windenergie	18
3.2. Attitude komst windmolens	22
3.3. Redenen positief over komst windmolens in provincie	24
3.4. Redenen negatief over komst windmolens in provincie.....	26
3.5. Locatie komst windmolens.....	27
3.6. Attitude ten aanzien van komst acht windmolens in eigen gemeente.....	29
3.7. Attitude ten aanzien van komst vier windmolens in eigen gemeente	31
3.8. Stellingen ten aanzien van attitude windenergie	33
3.9. Houding naar politieke voorkeur.....	35
4. BETROKKENHEID	37
4.1. Interesse in investeren in windenergie	37
4.2. Interesse in afname groene stroom.....	38
5. DE BALANS OPGEMAAKT	40
BIJLAGE 1 - UITSPLITSINGEN	44
BIJLAGE 2 - OPEN ANTWOORDEN	47
BIJLAGE 3 - MEETINSTRUMENT	55
BIJLAGE 4 - KWANTITATIEF ONDERZOEK	65

SAMENVATTING

Inwoners van Drenthe zijn in ruime meerderheid (84 procent) positief over windenergie. De meeste Drenten (88 procent) vinden dan ook dat het gebruik van windenergie in Nederland gestimuleerd moet worden. Jongeren zijn dit meer van mening dan ouderen. Van de Drentse bevolking is 66 procent (zeer) positief over de komst van windmolens naar de provincie. Negen procent is negatief over de komst van windmolens naar de provincie en slechts vier procent is zeer negatief. Een meerderheid (64 procent) staat er (zeer) positief tegenover dat windmolens in hun eigen gemeente geplaatst worden. Dit blijkt uit een onderzoek dat Newcom Research & Consultancy in opdracht van Raedthuys Groep in mei 2008 heeft uitgevoerd onder een representatieve groep van 1.050 inwoners van de provincie Drenthe.

Voorkeur voor energiebronnen

De voorkeur voor de conventionele energiebronnen kolen (9 procent), gas (37 procent) en kernenergie (26 procent) is sterk lager dan voor de duurzame energiebronnen zonne-energie (97 procent), windenergie (95 procent), waterkracht (93 procent), bio-energie (78 procent) en aardwarmte (72 procent).

Inzet provincie Drenthe voor duurzame energie

Bijna acht op de tien Drenten (78 procent) vindt het belangrijk dat de provincie Drenthe zich inzet om te voldoen aan internationale en nationale doelstellingen op het gebied van duurzame energie'. Acht procent van de Drenten vindt dit niet belangrijk.

Geschikte locaties

Het onderzoek wijst verder uit dat bijna driekwart van de Drenten de mening deelt dat het plaatsen van windmolens in open veengebieden, agrarische gebieden of weilanden gepast is (74 procent). Ook het plaatsen van windmolens langs snelwegen of langs de grens met Duitsland vindt het merendeel van de Drentse bevolking gepast. Een minderheid (26 procent) vindt de Hondsrug een geschikte locatie.

Draagt bij aan klimaat

De voorstanders van de komst van windmolens naar de provincie (66 procent van de ondervraagden) zijn vooral positief omdat windmolens een positieve bijdrage leveren aan het klimaat (65 procent) en omdat men het belangrijk vindt om alternatieve energiebronnen te ontwikkelen die nodig zijn als de olie- en gasvoorraad in de toekomst uitgeput raakt (51 procent). De tegenstanders van de komst van windmolens naar de provincie (negen procent is negatief en slechts vier procent is zeer negatief) dragen overwegend de reden aan dat windmolens het landschap bederven (78 procent).

Houding naar politiek voorkeur

VVD stemmers zijn, in vergelijking met stemmers op de politieke partijen CDA, PvdA en SP, minder positief over het plaatsen van windmolens in de eigen provincie. Echter, ook de meerderheid van de VVD stemmers vindt dat het gebruik van windenergie in de eigen provincie meer gestimuleerd moet worden dan nu het geval is.

1. ONDERZOEKSOPZET

1.1. Aanleiding onderzoek

Raedthuys is een ontwikkelaar van projecten op het gebied van duurzame energie en tevens producent en leverancier van duurzame energie. Raedthuys wil een toonaangevende bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een stabiele, duurzame en toekomstvaste energievoorziening in Nederland.

Om fundamentele uitspraken te kunnen doen over duurzame energie en windenergie in het bijzonder, heeft Raedthuys door Newcom Research & Consultancy een opinieonderzoek laten uitvoeren. De doelstelling van het onderzoek betreft het generen van kennis en inzicht in de attitude van inwoners van de provincie Drenthe ten aanzien van duurzame energie en ten aanzien van windenergie in het bijzonder. Naast betrouwbare uitspraken ten aanzien van de attitude onder de inwoners van de provincie Drenthe, is het wenselijk om betrouwbare uitspraken te generen voor een aantal plaatsen in het bijzonder. Het gaat daarbij om de gemeenten Borger-Odoorn en Emmer-Compasuum (Emmer-Compasuum is een kern van de gemeente Emmen). In deze gemeenten ziet de opdrachtgever mogelijkheden voor de ontwikkeling van duurzame energieprojecten.

In het onderzoek is ingegaan op de volgende aspecten:

- Attitude van inwoners van de provincie Drenthe ten aanzien van duurzame energie;
- Attitude van inwoners van de provincie Drenthe ten aanzien van windenergie;
- Attitude van inwoners van de provincie Drenthe over de (mogelijke) komst van windmolens;
- Interesse in investeringsmogelijkheden in duurzame energie en de interesse in de afname van groene stroom welke middels windenergie is opgewekt.

1.2. Onderzoeksaanpak

Voor het onderzoek heeft Newcom Research & Consultancy in samenwerking met Raedthuys een vragenlijst ontwikkeld. Deze vragenlijst is zowel online als telefonisch afgenomen onder inwoners uit de provincie Drenthe. Meer informatie over online en telefonisch onderzoek treft u aan in bijlage 4.

1.3. Respons en opbouw steekproef

De doelgroep van het onderhavige onderzoek zijn inwoners van de provincie Drenthe. In het bijzonder zijn tevens inwoners uit de plaatsen Borger-Odoorn en Emmer-Compasuum in het onderzoek betrokken. In totaal telt de provincie Drenthe 484.481 inwoners. In Borger-Odoorn wonen 26.201 mensen en Emmer-Compasuum telt 8.130 inwoners (bron: CBS / 1 januari 2008).

Tabel 1 – Respons telefonisch onderzoek Raedthuys

Respons	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compasuum
Gebeld	658	199	109
Deelgenomen	373 (57%)	76 (38%)	57 (52%)

Tabel 2 – Respons online onderzoek Raedthuys

Respons	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compasuum
Benaderd	1.255	238	134
Deelgenomen	427 (34%)	74 (31%)	43 (32%)

Tabel 3 – Totaal respons

Respons	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compasuum
Deelgenomen	800	150	100

In Tabel 4 is de opbouw van de steekproef te zien. De steekproefopbouw is onderverdeeld naar diverse achtergrondkenmerken, zoals geslacht, leeftijd en functie.

Tabel 4 –Steekproefopbouw (n=1.050)

Geslacht *	%	Woonplaats *	%
Man	49	Borger-Odoorn	5
Vrouw	51	Emmer-Compascuum	2
		Provincie Drenthe	93
Leeftijd	%	Politieke partij	%
Jonger dan 25 jaar	12	Niet gestemd	12
26 tot 45 jaar	40	CDA	14
Ouder dan 46 jaar	47	PvdA	18
Onbekend	1	VVD	10
Opleidingsniveau	%	D66	3
Laag opgeleid	19	ChristenUnie	6
Middelbaar opgeleid	42	SGP	0
Hoog opgeleid	37	Groenlinks	5
Onbekend	2	SP	14
Gebied	%	PVV	2
Buitengebied	23	Partij voor de Dieren	1
Stad	30	Andere partij	1
Dorp	47	Onbekend	14

* Om representativiteitsredenen is er gewogen naar geslacht en woonplaats. Deze weging is gebaseerd op CBS-gegevens van 1 januari 2008.

1.4. Representativiteit

Bij de vraag of we de resultaten uit (de steekproef van) het onderzoek mogen verbreden naar de totale doelgroep (dus *alle* inwoners van de provincie Drenthe), zijn vier criteria leidend:

1. Er dienen voldoende respondenten aan het onderzoek te hebben deelgenomen;
2. De respons dient voldoende hoog te zijn;
3. De mening van de non-respons dient niet structureel af te wijken van degenen die wel aan het onderzoek hebben deelgenomen;
4. De opbouw van de steekproef dient overeen te komen met de opbouw van de totale populatie.

Ad 1.

Een respons van 1.050 inwoners is -in absolute zin- voldoende groot om op geaggregeerd niveau uitspraken te doen over de inwoners van de provincie Drenthe. Met een betrouwbaarheidsniveau van 95% is de maximale foutmarge van de uitkomsten in dit geval 5%. Het maken van deelanalyses voor de plaatsen Borger-Odoorn en Emmer-Compasuum is minder representatief dan provinciebreed en zijn daarmee indicatiever van aard. De uitkomsten voor Borger-Odoorn en Emmer-Compasuum kennen een hogere foutmarge (bij een betrouwbaarheidsinterval van 95%).

Ad 2.

De responspercentages zijn bevredigend te noemen en voldoen aan gestelde eisen.

Ad 3.

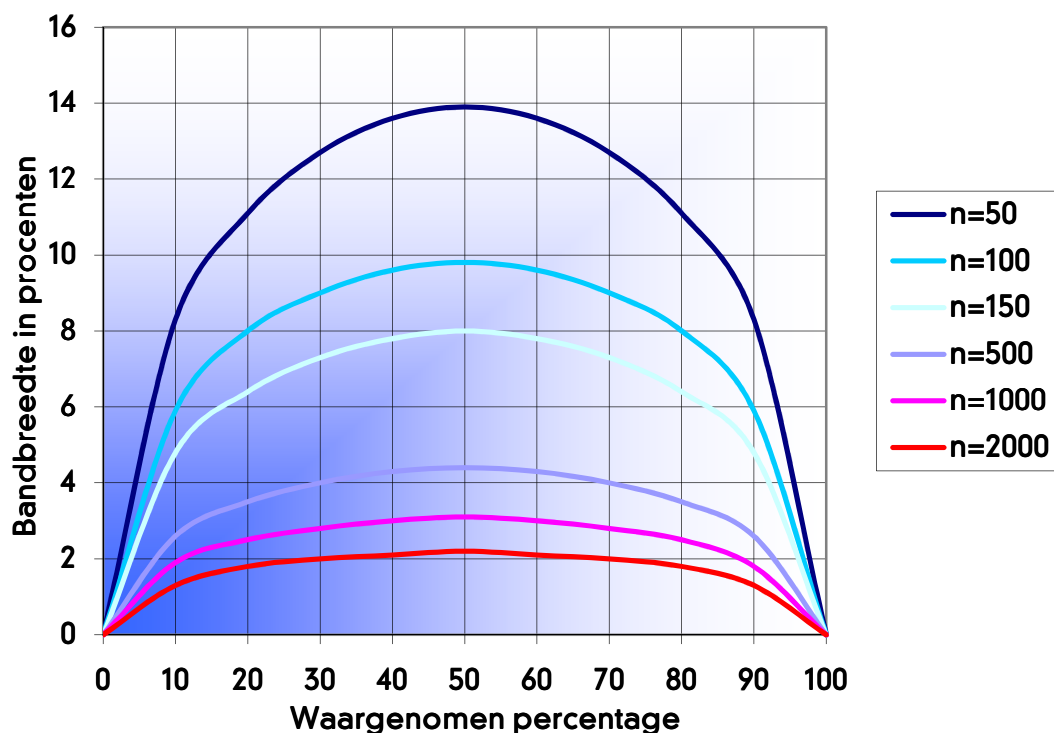
De inwoners uit Drenthe die *niet* aan het *telefonische* onderzoek wilden deelnemen, gaven hier alleen niet-structurele oorzaken als 'geen tijd' of 'geen zin' voor op. Er is daarom geen aanleiding om aan te nemen dat de responsgroep structureel afwijkt van de non-responsgroep.

Ad 4.

Aan de laatste eis is voldaan door de resultaten in deze rapportage op provincieniveau te wegen¹ naar geslacht en woonplaats².

In onderstaand figuur is een voorbeeld opgenomen van een nomogram voor gewone steekproeven. Ter illustratie: Wanneer bij een steekproefomvang van $n = 500$, een percentage van 80 wordt gevonden, kan in het nomogram worden afgelezen, dat in 95% van de gevallen de werkelijke uitkomst zal liggen in het interval tussen 76,5% en 83,5% ($80 - 3,5$; $80 + 3,5$).

Nomogram bij 95 % waarschijnlijkheid

Concluderend kan gezegd worden dat, na weging, met het onderhavige onderzoek betrouwbare en generaliseerbare resultaten zijn verkregen, die gebruikt kunnen worden om uitspraken te doen over alle inwoners van de provincie Drenthe.

¹ Weging is een rekenkundige manier om van verschillende groepen uit een populatie die niet evenredig vertegenwoordigd zijn, toch een algemeen gemiddelde te berekenen. In dit onderzoek waren de mannen ondervertegenwoordigd (42%) en de inwoners uit Borger-Odoorn (14%) en Emmer-Compascuum (9%) oververtegenwoordigd. Tevens heeft voor de deelanalyse van de plaats Emmer-Compascuum een weging naar geslacht plaatsgevonden.

² Bron: www.cbs.nl

1.5. Analyses

Naast analyses op geaggregeerd niveau (provincie Drenthe) zijn er deelanalyses gemaakt naar plaats, te weten Borger-Odoorn en Emmer-Compasuum. Tevens zijn er – op relevante onderdelen – deelanalyses gemaakt naar leeftijd, politieke partij (waarop heeft men tijdens de laatste landelijke verkiezingen op 22 november 2006 gestemd), opleidingsniveau en gebied (typering gebied waar men woonachtig is). In het rapport wordt er melding van gemaakt wanneer er significante verschillen tussen deelgroepen zijn gevonden (Chi-square, $p < 0.05$). Indien een verschil significant bevonden is, dan kan worden aangenomen dat het verschil structureel is en niet op toeval berust. Bij resultaten waar *geen* sprake is van een significant verschil, verwijzen wij u naar bijlage 1.

Voorbeeld significantietoets

In tabel 5 is ter verduidelijking een (fictief) voorbeeld opgenomen. In dit voorbeeld kunnen we stellen dat er een significant verschil bestaat tussen mannen en vrouwen wat betreft het kijkgedrag naar voetbal: mannen kijken liever naar voetbal op TV dan vrouwen. Naar leeftijd bestaat er geen significant verschil: het kijkgedrag is tussen de leeftijdsgroepen *heterogeen*.

Tabel 5– Voorbeeld (fictief) (%)

	Kijkt graag voetbal op TV	Kijkt niet graag voetbal op TV	Totaal	
Man	80	20	100	} Verschil tussen mannen en vrouwen significant ($p < 0.05$)
Vrouw	65	35	100	
< 30 jaar	65	35	100	} Verschil naar leeftijd <u>niet</u> significant ($p > 0.05$)
≥ 30 jaar	70	30	100	

1.6. Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken vindt u de resultaten terug van het onderzoek. De resultaten worden in figuren en tabellen weergegeven en waar zinvol wordt een toelichting gegeven op deze figuren en tabellen. Voor de lezer die snel op de hoogte wil komen van de belangrijkste resultaten, volstaat het lezen van de samenvatting van deze rapportage.

RESULTATEN

2. ATTITUDE DUURZAME ENERGIE

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de attitude van inwoners van de provincie Drenthe en inwoners van Borger-Odoorn en Emmer-Compascuum ten aanzien van duurzame energie.

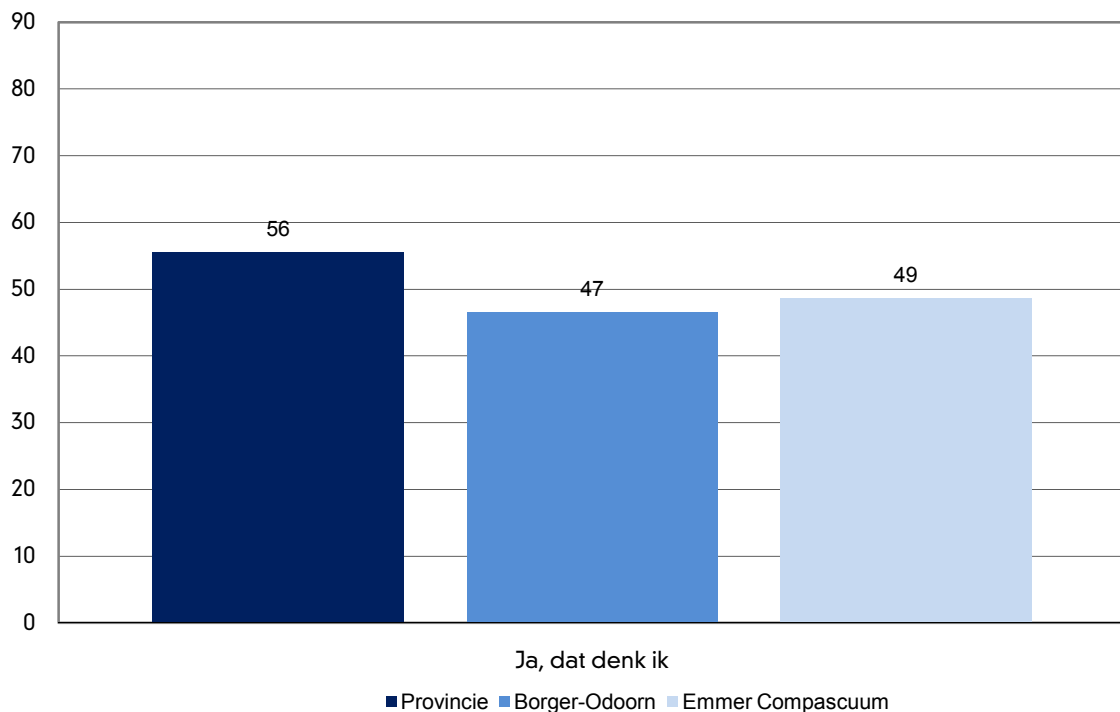
2.1. Kennis omtrent reeds ontwikkelde windenergie projecten

In deze paragraaf wordt ingezoomd op de kennis die inwoners van de provincie Drenthe hebben omtrent reeds ontwikkelde projecten op het gebied van duurzame energie middels windenergie³. De resultaten worden weergegeven op niveau van de provincie Drenthe. Daarnaast zijn de resultaten voor Borger-Odoorn en Emmer-Compascuum afzonderlijk weergegeven.

56%

van de inwoners uit de provincie Drenthe denkt dat er reeds duurzame energie in hun provincie wordt opgewekt middels windenergie.

Figuur 1 – Mate waarin men denkt dat er reeds duurzame energie middels windenergie wordt opgewekt (%)

³ Anno 2008 beschikt de provincie Drenthe over één windturbine. Deze staat in de plaats Nijeveen, een kern van de gemeente Meppel.

2.2. Algemene attitude duurzame energie

In deze paragraaf worden de resultaten weergegeven over de attitude van inwoners omtrent duurzame energie in het algemeen. De resultaten worden weergegeven op niveau van de provincie Drenthe. Daarnaast zijn de resultaten voor Borger-Odoorn en Emmer-Compasuum afzonderlijk weergegeven.

Uit onderstaande tabel kan worden afgeleid dat inwoners uit de provincie Drenthe zich met name zorgen maken, voor wat betreft energie en milieu, over het broeikaseffect (23 procent), de kosten van energie (22 procent), de afhankelijkheid van olie- en gasproducerende landen (19 procent) en de luchtverontreiniging (16 procent). Het minst maakt men zich zorgen om de natuur in Nederland (9 procent), geluidsoverlast (2 procent) en bodemvervuiling (2 procent). Zeven procent geeft aan zich geen zorgen te maken over voornoemde aspecten.

Tabel 6 – Zorgen ten aanzien van energie en milieu (%)

Aspecten	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compasuum
Broeikaseffect	23	17	15
Kosten energie	22	27	23
Afhankelijkheid van olie- en gasproducerende landen	19	21	16
Luchtverontreiniging	16	14	13
Natuur in Nederland	9	8	15
Bodemvervuiling	2	3	4
Geluidsoverlast	2	3	0
Geen	7	7	14

Tabel 7a – Zorgen ten aanzien van energie en milieu naar leeftijd* (1) (%)

Leeftijd	Luchtverontreiniging	Natuur in Nederland	Geluidsoverlast
Jonger dan 25 jaar	16	14	3
26 tot 45 jaar	14	13	2
Ouder dan 46 jaar	17	5	3

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

Tabel 7b – Zorgen ten aanzien van energie en milieu naar leeftijd* (2) (%)

Leeftijd	Bodemvervuiling	Kosten energie	Afhankelijkheid van olie- en gasproducerende landen	Geen
Jonger dan 25 jaar	3	12	17	2
26 tot 45 jaar	2	23	16	7
Ouder dan 46 jaar	1	23	22	8

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

Wanneer we kijken naar de mate waarin de inwoners zich zorgen maken over de opwarming van de aarde, blijkt dat 28 procent zich (zeer) veel zorgen hierover maakt. 27 procent daarentegen maakt zich geen zorgen over de opwarming van de aarde.

Tabel 8 – Mate waarin men zich zorgen maakt over de opwarming van de aarde (%)

Mate zorgen	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compascuum
Zeer veel zorgen	6	6	4
Veel zorgen	22	18	14
Enigszins zorgen	43	42	39
Nauwelijks zorgen	18	18	15
Geen zorgen	9	13	20
Weet niet	1	1	5
Geen antwoord	1	1	3

Zeven op de tien jongeren (70 procent) maakt zich veel en/of enigszins zorgen over de opwarming van de aarde. Van de inwoners met de leeftijd van 26 tot 45 jaar maakt 67 procent zich hierover zorgen en dit geldt voor 63 procent van de inwoners ouder dan 46 jaar.

Tabel 9 –Mate zorgen over opwarming aarde naar leeftijd* (%)

Leeftijd	Veel zorgen	Enigszins zorgen	Nauwelijks zorgen	Geen zorgen	Weet niet	Geen antwoord
Jonger dan 25 jaar	15	55	23	1	3	0
26 tot 45 jaar	20	47	20	6	1	1
Ouder dan 46 jaar	26	37	15	13	1	0

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

Inwoners hebben hun voorkeur mogen uitspreken wat betreft bronnen voor energieopwekking (waarbij ze konden kiezen uit meerdere antwoordopties). Er blijkt een duidelijke voorkeur voor de energiebronnen 'zonne-energie' (97 procent), 'windenergie' (95 procent), 'waterkracht' (93 procent), 'bio-energie' (78 procent) en 'aardwarmte' (72 procent). Op de laatste plaats staat energieopwekking op basis van 'kolen' (9 procent). Het blijkt dat de voorkeur voor de conventionele energiebronnen kolen, gas en kernenergie sterk lager is dan voor de duurzame energiebronnen zonne-energie, windenergie, waterkracht, bio-energie en aardwarmte.

Tabel 10 –Voorkeur voor energiebronnen (%)*

Energiebron	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compascuum
Kolen	9	8	12
Gas	37	38	35
Bio-energie	78	80	79
Windenergie	95	96	93
Waterkracht	93	93	88
Zonne-energie	97	97	94
Kernenergie	26	20	17
Aardwarmte	72	70	64

* Inwoners is op een 5-punts-schaal de vraag gesteld welke energiebronnen in hun optiek positief bijdragen aan het verbeteren van het klimaat. In bovenstaande tabel staan de antwoordcategorieën 'zeker wel' en 'waarschijnlijk wel' weergegeven.

2.3. Stellingen ten aanzien van attitude duurzame energie

Inwoners is een tweetal stellingen voorgelegd omtrent hun attitude ten aanzien van duurzame energie. Onderstaand treft u de allereerst de stelling 'Duurzame energie is belangrijker dan het landschap' aan. Een kwart van de inwoners vindt dat duurzame energie belangrijker is dan het landschap.

Tabel 11 –Stelling: Duurzame energie is belangrijker dan het landschap (%)

Duurzame energie belangrijker dan landschap	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compascuum
Zeer mee oneens	10	8	5
Mee oneens	32	36	28
Niet mee oneens, niet mee eens	32	29	35
Mee eens	20	21	23
Zeer mee eens	4	5	3
Weet niet	3	1	6

De stelling 'duurzame energie is belangrijker dan het landschap' is in tabel 12 op geaggregeerd niveau (provincie Drenthe) uitgezet naar leeftijd. Het is een significant verschil, dat hoe ouder men is, des te meer men vindt dat duurzame energie belangrijker is dan het landschap.

Tabel 12 –Stelling: Duurzame energie is belangrijker dan het landschap naar leeftijd (%)*

Duurzame energie belangrijker dan landschap	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeer mee oneens	10	10	9
Mee oneens	32	33	31
Niet mee oneens, niet mee eens	38	33	28
Mee eens	13	16	25
Zeer mee eens	4	5	3
Weet niet	3	3	3

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

De inwoners van Drenthe is eveneens de stelling 'Het is belangrijk dat de provincie Drenthe zich inzet om te voldoen aan internationale en nationale doelstellingen op het gebied van duurzame energie' voorgelegd. 78 procent van de inwoners uit Drenthe is het hier (zeer) mee eens.

Tabel 13 –Stelling: Provincie Drenthe moet zich inzetten voor duurzame energie (%) *

Inzetten voor duurzame energie	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compascuum
Zeer mee oneens	1	1	0
Mee oneens	7	8	7
Niet mee oneens, niet mee eens	12	13	11
Mee eens	60	60	56
Zeer mee eens	18	16	19
Weet niet	3	3	7

De stelling 'Het is belangrijk dat de provincie Drenthe zich inzet om te voldoen aan internationale en nationale doelstellingen op het gebied van duurzame energie' is in onderstaande tabel op geaggregeerd niveau (provincie Drenthe) uitgezet naar leeftijd. Het is een significant verschil dat inwoners ouder dan 46 jaar het belangrijker vinden dat de provincie zich inzet om te voldoen aan internationale en nationale doelstellingen op het gebied van duurzame energie.

Tabel 14 –Stelling: Provincie Drenthe moet zich inzetten voor duurzame energie naar leeftijd (%) *

Inzetten voor duurzame energie	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeer mee oneens	1	1	1
Mee oneens	3	7	7
Niet mee oneens, niet mee eens	16	15	9
Mee eens	62	58	61
Zeer mee eens	14	16	21
Weet niet	4	3	2

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

3. ATTITUDE WINDENERGIE

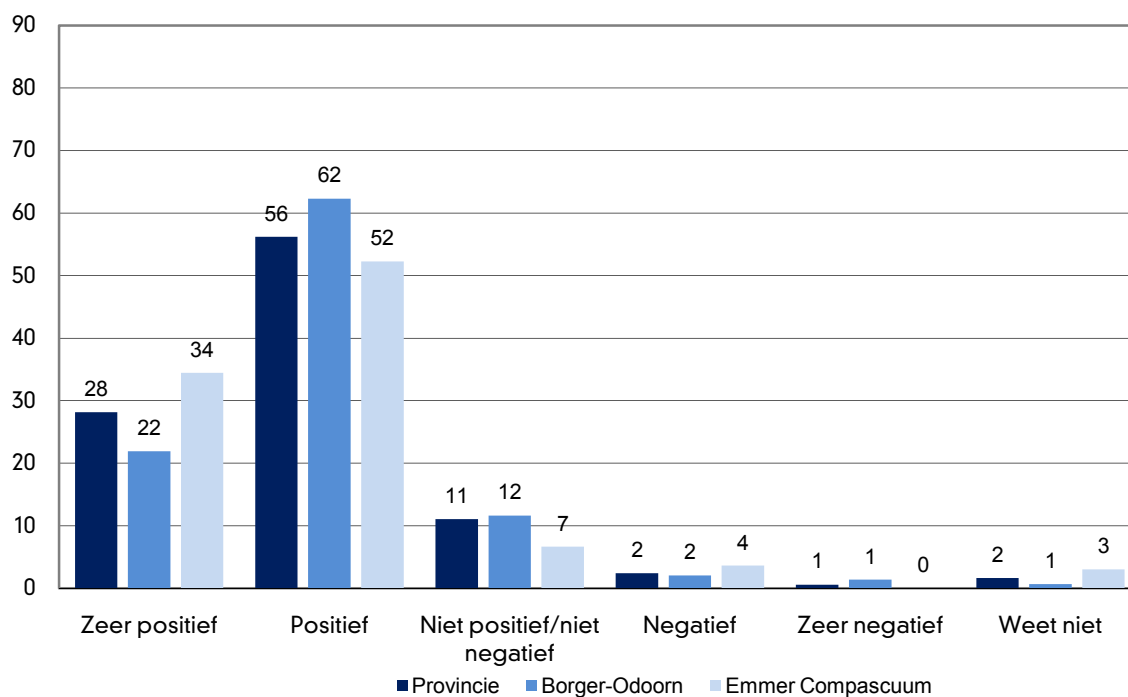
In hoofdstuk 3 staat de attitude van inwoners ten aanzien van windenergie centraal. Tevens wordt de attitude ten aanzien van de mogelijke komst van windmolens in de provincie in kaart gebracht. U zult na het lezen eveneens de ideale locatie voor deze windmolens weten.

3.1. Algemene attitude windenergie

In deze paragraaf worden de resultaten weergegeven over de attitude van inwoners omtrent windenergie in het algemeen. De resultaten staan weergegeven op niveau van de provincie Drenthe. Tevens zijn de resultaten voor Borger-Odoorn en Emmer-Compascuum afzonderlijk weergegeven.

84% van de inwoners uit de provincie Drenthe is (zeer) positief over windenergie in het algemeen.

Figuur 2 – Houding ten opzichte van windenergie in het algemeen (%)

Tabel 15 – Houding ten opzichte van windenergie in het algemeen naar opleiding (%) *

Opinie windenergie algemeen	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid
Zeer positief	24	29	29
Positief	57	56	55
Niet positief/niet negatief	11	11	11
Negatief	2	2	3
Zeer negatief	0	0	1
Weet niet	5	1	0

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

Inwoners uit Drenthe hebben hun mening gegeven over de mate waarin het gebruik van windenergie binnen Nederland, alsmede in de provincie Drenthe, meer gestimuleerd zou moeten worden dan op dit moment het geval is.

88%

van de inwoners uit de provincie Drenthe vindt dat het gebruik van windenergie in Nederland meer gestimuleerd moet worden dan nu het geval is.

Tabel 16 – Stimulatie windenergie in Nederland (%)

Meer stimuleren windenergie	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compasuum
Zeker wel	50	51	51
Waarschijnlijk wel	38	31	37
Waarschijnlijk niet	5	8	5
Zeker niet	3	5	4
Weet niet	4	5	4

Significant verschil is dat jongeren, ten opzichte van ouderen, vinden dat het gebruik van windenergie in Nederland meer gestimuleerd zou moeten worden dan nu het geval is. Inwoners ouder dan 46 jaar zijn daarentegen stilliger dat windenergie meer gestimuleerd moet worden (57 procent zegt 'zeker wel').

Tabel 17 – Stimulatie windenergie in Nederland naar leeftijd (%) *

Meer stimuleren windenergie	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeker wel	37	44	57
Waarschijnlijk wel	55	40	32
Waarschijnlijk niet	4	5	5
Zeker niet	0	4	4
Weet niet	3	6	2

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

Inwoners uit Drenthe is tevens gevraagd in hoeverre zij vinden dat het gebruik van windenergie in hun eigen provincie meer gestimuleerd zou moeten worden dan nu het geval is.

76%

van de inwoners uit de provincie Drenthe vindt dat het gebruik van windenergie in de provincie Drenthe meer gestimuleerd moet worden.

Resumerend vindt bijna negen op de tien Drenten (88 procent) dat het gebruik van windenergie in Nederland meer gestimuleerd moet worden dan nu het geval is. Ruim driekwart van de Drenten (76 procent) vindt dat het gebruik van windenergie ook in de eigen provincie moet worden gestimuleerd.

Tabel 18 – Stimulering windenergie in provincie Drenthe (%)

Meer stimuleren windenergie	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compasuum
Zeker wel	40	39	48
Waarschijnlijk wel	36	36	29
Waarschijnlijk niet	9	10	6
Zeker niet	9	11	8
Weet niet	6	5	10

In tabel 19 staat de mate waarin Drenten vinden dat het gebruik van windenergie in hun eigen provincie meer gestimuleerd moet worden, uitgezet naar de deelaspecten leeftijd en gebied. Het blijkt dat jongeren, ten opzichte van ouderen, meer vinden dat het gebruik van windenergie in de provincie Drenthe meer gestimuleerd zou moeten worden dan nu het geval is.

Tabel 19 – Stimulering windenergie in provincie Drenthe naar leeftijd (%) *

Meer stimuleren windenergie	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeker wel	32	38	43
Waarschijnlijk wel	52	39	30
Waarschijnlijk niet	4	8	10
Zeker niet	3	8	11
Weet niet	8	7	5

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

Er is ook een significant verschil gebleken wat betreft het gebied waar men woonachtig is. Het blijkt namelijk dat hoe dichtbevolkter men woont, des te meer men vindt dat windenergie in de provincie Drenthe meer gestimuleerd moet worden dan nu het geval is.

Tabel 20 – Stimulering windenergie in provincie Drenthe naar gebied (%) *

Meer stimuleren windenergie	Buitengebied	Stad	Dorp
Zeker wel	38	40	41
Waarschijnlijk wel	26	43	35
Waarschijnlijk niet	10	8	8
Zeker niet	18	4	9
Weet niet	7	6	7

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

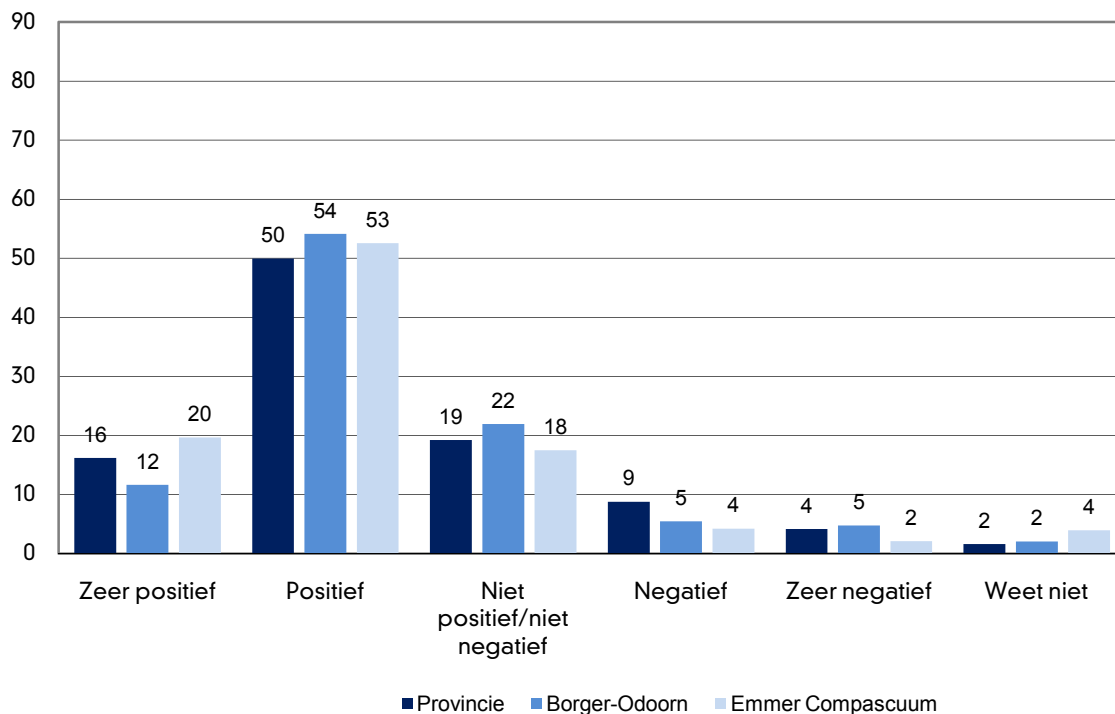
3.2. Attitude komst windmolens

Inwoners hebben aangegeven in hoeverre zij de komst van windmolens in hun provincie als positief dan wel negatief ervaren. Onderstaand treft u de resultaten aan.

66% van de inwoners uit de provincie Drenthe is (zeer) positief over de komst van windmolens in hun eigen provincie. Negen procent is negatief over de komst van windmolens in de eigen provincie en slechts 4 procent is zeer negatief.

Het is reeds geconstateerd dat ruim driekwart van de Drenten (76 procent) vindt dat het gebruik van windenergie in de eigen provincie meer gestimuleerd moet worden. 66 procent van de Drenten is vervolgens (zeer) positief over de komst van windmolens in hun eigen provincie. Deelanalyse wijst logischerwijze uit dat de inwoners die vinden dat het gebruik van windenergie meer gestimuleerd moet worden, ook (zeer) positief zijn over de komst van windmolens in hun eigen provincie (81 procent).

Figuur 3 – Attitude ten aanzien van de komst van windmolens in de provincie (%)

Naar de deelaspecten opleiding en gebied blijken de uitkomsten te verschillen. Naarmate men hoger opgeleid is, des te positiever men is over de komst van windmolens in de eigen provincie. Meest opmerkelijke resultaat over het gebied waar men woonachtig is, is dat Drenten woonachtig in het buitengebied, negatiever zijn over de komst van windmolens naar hun eigen provincie (24 procent), dan mensen woonachtig in een stad (6 procent) of in een dorp (13 procent).

Tabel 21 – Houding ten opzichte van komst windmolens in provincie naar opleiding (%)

Opinie komst windmolens provincie	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid
Zeer positief	12	17	17
Positief	49	49	52
Niet positief/niet negatief	25	20	15
Negatief	8	9	9
Zeer negatief	2	4	6
Weet niet	4	1	1

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

Tabel 22 – Houding ten opzichte van komst windmolens in provincie naar gebied (%)

Opinie komst windmolens provincie	Buitengebied	Stad	Dorp
Zeer positief	16	17	15
Positief	43	53	51
Niet positief/niet negatief	15	22	19
Negatief	14	4	10
Zeer negatief	10	2	3
Weet niet	1	2	2

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

3.3. Redenen positief over komst windmolens in provincie

Aan inwoners die hebben aangegeven (zeer) positief te zijn over de komst van windmolens in de provincie, is gevraagd naar de redenen hieromtrent. Provinciebreed gaat het om 693 respondenten. Belangrijkste reden dat men positief is over de komst van windmolens in de provincie, is omdat windmolens bijdragen aan een beter klimaat (65 procent). 50 procent heeft als positieve reden aangegeven dat het belangrijk is om alternatieve energiebronnen te ontwikkelen, die we nodig hebben als in de toekomst de olie op is. De reden dat men voor windenergie is, en dus ook als het in mijn provincie opgewekt wordt, wordt door 43 procent als reden genoemd.

Tabel 23 – Redenen positief over komst windmolens (%)

Reden positief	Provincie (n=693)	Borger-Odoorn (n=96)	Emmer-Compasuum (n=13)
Omdat het bijdraagt aan het klimaat	65	58	61
Omdat ik er geen last van heb	14	14	15
Omdat ik voor windenergie ben, dus ook als het in mijn provincie is	43	43	36
Omdat het belangrijk is om alternatieve energiebronnen te ontwikkelen die we nodig hebben als straks de olie op is.	50	43	43
Weet niet	0	1	0

Tabel 24 – Andere redenen (open antwoorden) positief over komst windmolens in provincie

Anders, namelijk
Beter voor het milieu
Het een taak is van ons allen om mee te werken aan een duurzame toekomst
Misschien dat in dat geval de kosten lager worden
Positief als het goed voor het milieu is
Verplichting jegens ons nageslacht
Voor, maar de Randstad mag ook wel eens meedoen aan dit soort ontwikkelingen.
Wind is er altijd wel en het is schoon en we consumeren alleen maar meer energie
Zet ze in zee, ruimte en wind genoeg!
Zodat er direct gestopt kan worden met de fossiele brandstof

Tabel 25 – Redenen positief over komst windmolens naar leeftijd (%) *

Reden positief	Leeftijd	%
Omdat het bijdraagt aan het klimaat*	18-25	77
	26-45	69
	ouder dan 46	59
Omdat ik er geen last van heb*	18-25	28
	26-45	16
	ouder dan 46	10
Omdat ik voor windenergie ben, dus ook als het in mijn provincie is	18-25	53
	26-45	44
	ouder dan 46	39
Omdat het belangrijk is om alternatieve energiebronnen te ontwikkelen die we nodig hebben als straks de olie op is	18-25	61
	26-45	52
	ouder dan 46	47

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

Uit bovenstaande tabel kunnen we opmaken dat jongeren meer positieve redenen noemen dan inwoners met een middelbare leeftijd en oudere inwoners.

3.4. Redenen negatief over komst windmolens in provincie

Aan inwoners die hebben aangegeven (zeer) negatief te zijn over de komst van windmolens in de provincie, is gevraagd naar de redenen hieromtrent. Provinciebreed gaat het om 135 inwoners. Het grote merendeel van de inwoners die negatief zijn over de komst van windmolens in de provincie, geeft hiervoor de reden op dat windmolens het landschap bederven (78 procent).

Tabel 26 – Redenen negatief over komst windmolens (%)

Reden negatief	Provincie (n=135)	Borger-Odoorn (n=15)	Emmer-Compascuum (n=17)
Omdat het niet bijdraagt aan het klimaat	6	0	19
Omdat ik er last van heb	6	7	0
Omdat ik per definitie tegen windenergie ben	2	7	0
Omdat windmolens het landschap bederven	78	73	100
Omdat het niet bijdraagt	18	27	14
Weet niet	0	0	0

Tabel 27 – Andere redenen (open antwoorden) negatief over komst windmolens in provincie

Anders, namelijk
De vervuiling is groot, en de opbrengst is gering
Er zijn teveel nodig met te weinig rendement, daardoor vervuilend voor de omgeving
Geluidsoverlast
Milieu rendement te laag
Tegen werking van de provincie
Wel wind: (te) veel goedkope stroom. Geen wind: dure stroom inkopen
Wind molens halen bij lange niet het beoogde resultaat en zijn waarschijnlijk te duur naar dat wat ze opbrengen

3.5. Locatie komst windmolens

Onderstaand worden de resultaten weergegeven omtrent passende locaties in het landschap voor de plaatsing van windmolens. De resultaten worden weergegeven op niveau van de provincie Drenthe. Daarnaast zijn de resultaten voor Borger-Odoorn en Emmer-Compasuum afzonderlijk weergegeven.

Op provincieniveau blijkt de meest gewenste locatie voor de plaatsing van windmolens langs de grens met Duitsland te zijn. Langs de snelwegen blijkt ook een goede locatie te zijn. De minst gewenste locatie is zandgebied (Hondsrug). Inwoners van Borger-Odoorn en Emmer-Compasuum vinden de locaties voor de plaatsing van windmolens 'langs de grens met Duitsland' en 'langs snelwegen' het meest passend. De andere locaties wijken qua volgorde van wenselijkheid af ten opzichte van de provincie.

Driekwart van de Drenten (74 procent) is van mening dat open agrarische gebieden, weilanden of open veengebieden in aanmerking komen voor het plaatsen van windmolens. Van de inwoners uit Borger-Odoorn geldt dat 71 procent deze mening deelt en van de inwoners uit Emmer-Compasuum deelt 80 procent deze mening.

Verder blijkt dat Drenten die duurzame energie belangrijker vinden dan het landschap (24 procent), alle locaties voor de plaatsing van windmolens beduidend meer passend vinden, dan Drenten die duurzame energie niet belangrijker vinden dan het landschap.

Tabel 28 – Wenselijke locatie van windmolens in het landschap; provincie (%)

Passende locaties (provincie)	Ja	Nee	Weet niet
Langs de grens	78	13	9
Langs snelwegen	71	24	5
Open agrarische gebieden	58	33	9
Eigen gemeente	53	34	13
Weilanden	52	41	7
Open veengebieden	39	52	9
Zandgebieden (Hondsrug)	26	63	11

Tabel 29 – Wenselijke locatie van windmolens in het landschap; Borger-Odoorn (%)

Passende locaties (Borger-Odoorn)	Ja	Nee	Weet niet
Langs de grens	88	8	3
Langs snelwegen	71	23	6
Open veengebieden	54	40	6
Eigen gemeente	51	34	15
Open agrarische gebieden	51	43	6
Weilanden	46	48	6
Zandgebieden (Hondsrug)	25	71	4

Tabel 30 – Wenselijke locatie van windmolens in het landschap; Emmer-Compasuum (%)

Passende locaties (Emmer-Compasuum)	Ja	Nee	Weet niet
Langs de grens	83	9	8
Langs snelwegen	67	27	6
Eigen gemeente	62	23	15
Open agrarische gebieden	57	29	14
Weilanden	57	37	5
Open veengebieden	48	40	12
Zandgebieden (Hondsrug)	43	45	12

In onderstaande tabel is per subgroep (op provincieniveau) het aandeel Drenten weergegeven dat de eigen gemeente geen passende locatie vindt voor de plaatsing van windmolens⁴. Voor de duidelijkheid: we zoomen hier dus in op de 34 procent (in tabel 28) die de eigen gemeente geen passende locatie vindt voor de komst van windmolens. Uit onderstaande tabel blijkt dat met name jongeren vinden dat de eigen gemeente minder passend is als locatie voor de plaatsing van windmolens. De analyses naar opleiding en woongebied brachten geen significante verschillen naar voren. Deze factoren mogen dus – op grond van dit onderzoek – niet van invloed worden geacht op de vraag of men de eigen gemeente als passende locatie ziet voor de plaatsing van windmolens.

Tabel 31 – Overzicht aandeel ‘nee stemmers’ windmolens in eigen gemeente per achtergrondkenmerken; (%)⁵

Provincie	
Leeftijd *	%
Jonger dan 25 jaar	38
26 tot 45 jaar	32
Ouder dan 46 jaar	34
Opleidingsniveau	%
Laag opgeleid	31
Middelbaar opgeleid	35
Hoog opgeleid	33
Gebied	%
Buitengebied	38
Stad	32
Dorp	33

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

⁴ De resultaten voor alleen Borger-Odoorn en Emmer-Compasuum zijn in verband met te lage responsaantallen niet inzichtelijk gemaakt.

⁵ Omdat we het aandeel nee-stemmers per subgroep willen laten zien zijn de resultaten *horizontaal* gepercentageerd.

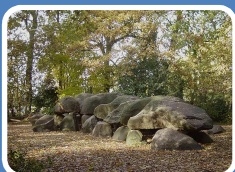
3.6. Attitude ten aanzien van komst acht windmolens in eigen gemeente

Aan inwoners van Drenthe die (zeer) positief zijn over de komst van windmolens in de provincie Drenthe (n= 693), is gevraagd in hoeverre men de komst van acht windmolens in hun eigen gemeente wenselijk vinden. Om de respondent een zo goed mogelijk beeld te geven over de energieopwekking middels acht windmolens, is de vraagstelling verdeeld naar de plaats waar men woonachtig is. Onderstaand een visualisatie.

Provincie Drenthe:

“Stel er worden acht windmolens geplaatst in uw eigen gemeente. De windmolens kunnen jaarlijks elektriciteit opleveren voor ruim 17.000 huishoudens. De windmolens zullen minimaal op 500 meter van afstand van woningen geplaatst worden.”

Extra uitleg inwoners Borger-Odoorn:

“Borger-Odoorn telt ongeveer 11.000 huishoudens. Derhalve kunnen de windmolens jaarlijks ongeveer 1,5 keer alle huishoudens in Borger-Odoorn van elektriciteit voorzien.”

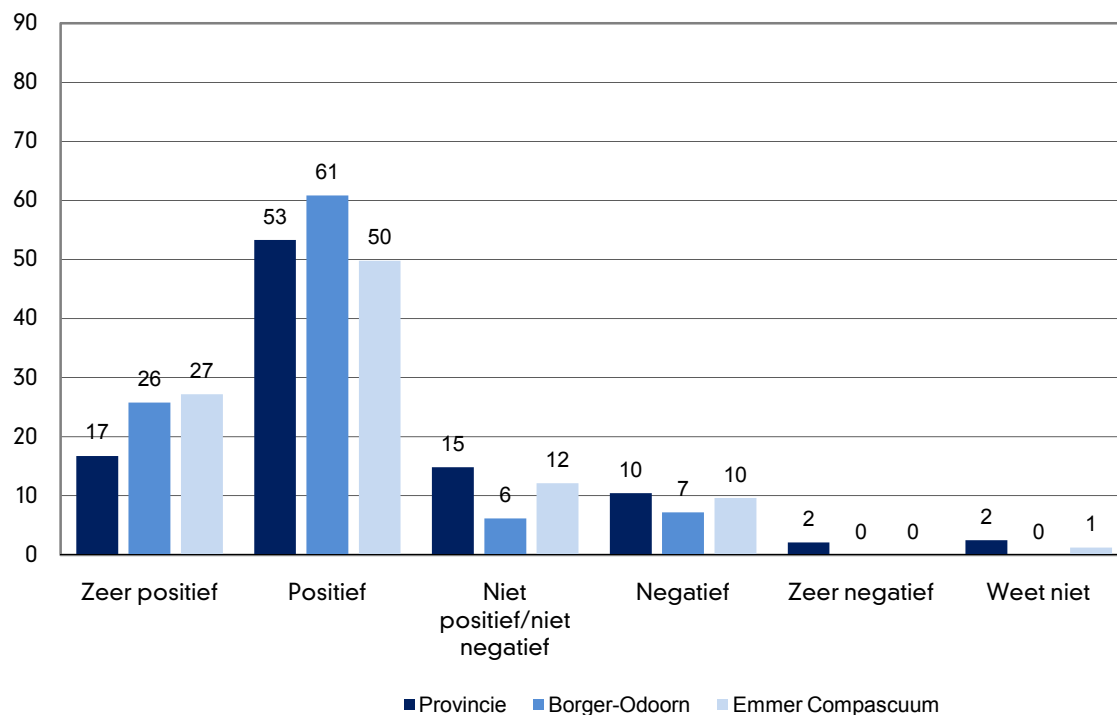

Extra uitleg inwoners Emmer-Compasuum:

“Emmer-Compasuum telt ongeveer 3.500 huishoudens. Derhalve kunnen de windmolens jaarlijks ongeveer 5 keer alle huishoudens in Emmer-Compasuum van elektriciteit voorzien.”

Van de inwoners die (zeer) positief zijn over de komst van windmolens in hun eigen provincie, is 70% (zeer) positief over de komst van acht windmolens in hun eigen gemeente.

Figuur 4 – Attitude ten aanzien van de komst van acht windmolens in eigen gemeente (%)

Uit bovenstaande figuur komt naar voren dat 87 procent van de inwoners uit Borger-Odoorn (zeer) positief zijn over de komst van acht windmolens in hun eigen gemeente. In de plaats Emmer-Compasuum is 77 procent van de inwoners positief over de komst van acht windmolens in hun gemeente.

Tabel 32 – Opinie komst acht windmolens in gemeente naar leeftijd (%)*

Opinie komst windmolens provincie	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeer positief	18	18	15
Positief	61	48	56
Niet positief/niet negatief	16	17	12
Negatief	1	12	12
Zeer negatief	1	3	1
Weet niet	3	1	3

* Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)

3.7. Attitude ten aanzien van komst vier windmolens in eigen gemeente

Aan inwoners van Drenthe die (zeer) positief zijn over de komst van windmolens in de provincie Drenthe (n= 693), is gevraagd in hoeverre men de komst van vier windmolens in hun eigen gemeente wenselijk vinden.

Provincie Drenthe:

“Stel er worden vier windmolens geplaatst in uw gemeente. De windmolens kunnen jaarlijks elektriciteit opleveren voor ruim 8.500 huishoudens. De windmolens zullen minimaal op 500 meter van afstand van woningen geplaatst worden.”

Extra uitleg inwoners Borger-Odoorn:

“Borger-Odoorn telt ongeveer 11.000 huishoudens. Derhalve kunnen de windmolens jaarlijks ongeveer drie kwart van alle huishoudens in Borger-Odoorn van elektriciteit voorzien.”

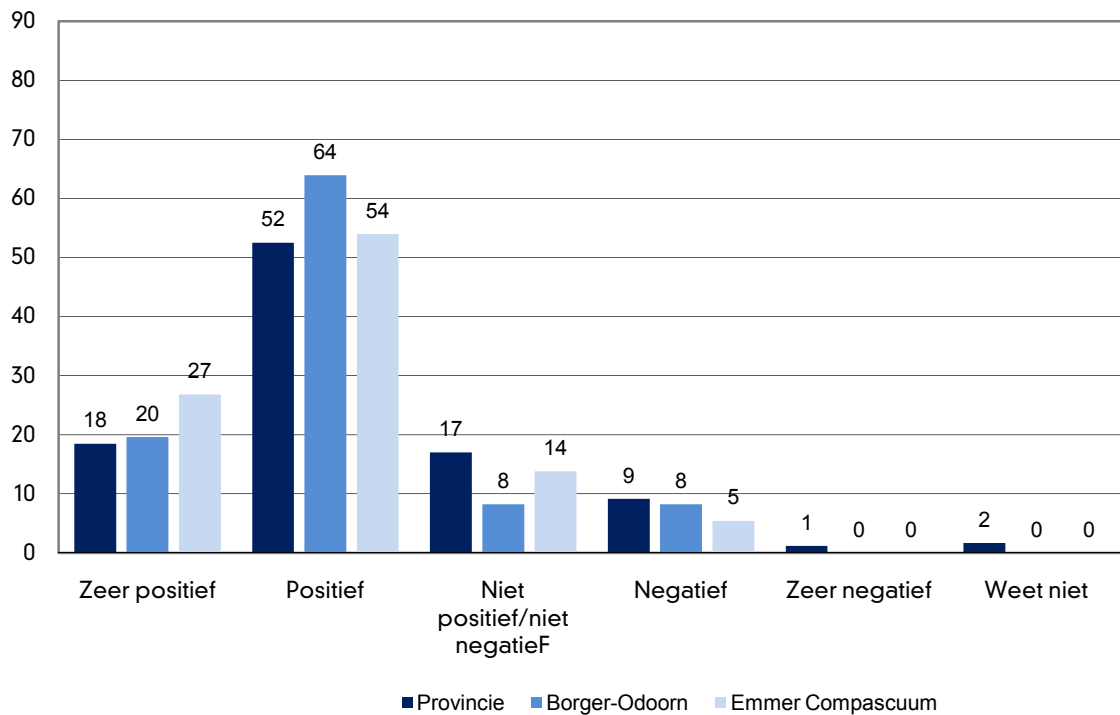

Extra uitleg inwoners Emmer-Compasuum:

“Emmer-Compasuum telt ongeveer 3.500 huishoudens. Derhalve kunnen de windmolens jaarlijks ongeveer 2,5 keer alle huishoudens in Emmer-Compasuum van elektriciteit voorzien.”

Van de inwoners die (zeer) positief zijn over de komst van windmolens in hun eigen provincie, is 70% (zeer) positief over de komst van vier windmolens in hun eigen gemeente.

Figuur 5 – Attitude ten aanzien van de komst van vier windmolens in eigen gemeente (%)

Tabel 33 – Opinie komst vier windmolens in gemeente naar leeftijd (%)*

Opinie komst vier windmolens in gemeente	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeer positief	15	20	18
Positief	64	45	56
Niet positief/niet negatief	17	21	13
Negatief	1	10	10
Zeer negatief	1	2	1
Weet niet	1	1	2

* Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)

3.8. Stellingen ten aanzien van attitude windenergie

Inwoners zijn een tweetal stellingen voorgelegd omtrent hun attitude ten aanzien van windenergie. Onderstaand treft u de allereerst de stelling 'Ik ben voor de ontwikkeling van windmolens in de provincie Drenthe' aan. 69 procent is het met deze stelling eens.

Tabel 34 –Stelling: Ik ben voor de ontwikkeling van windmolens in de provincie Drenthe (%)

Ik ben voor de ontwikkeling van windmolens in de provincie Drenthe	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compasuum
Zeer mee oneens	6	5	3
Mee oneens	11	10	6
Niet mee oneens, niet mee eens	13	12	11
Mee eens	52	62	55
Zeer mee eens	17	12	21
Weet niet	2	0	4

Bovenstaande stelling is in onderstaande tabel op geaggregeerd niveau (provincie Drenthe) uitgezet naar leeftijd.

Tabel 35 –Stelling: Ik ben voor de ontwikkeling van windmolens in de provincie Drenthe naar leeftijd (%) *

Ik ben voor de ontwikkeling van windmolens in de provincie Drenthe	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeer mee oneens	3	5	8
Mee oneens	8	8	13
Niet mee oneens, niet mee eens	17	15	11
Mee eens	58	56	47
Zeer mee eens	11	15	20
Weet niet	2	2	0

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

De inwoners van Drenthe is eveneens de stelling 'Ik vind het geen probleem wanneer windmolens in mijn gemeente geplaatst worden' voorgelegd. Van de inwoners uit Drenthe vindt 64 procent het geen probleem wanneer windmolens in hun eigen gemeente geplaatst worden. 20 procent daarentegen vindt de plaatsing van windmolens in de eigen gemeente wel een probleem.

Van de inwoners uit Borger-Odoorn en Emmer-Compasuum vinden respectievelijk 64 procent en 68 procent het geen probleem wanneer windmolens in hun eigen gemeente worden geplaatst. In Borger-Odoorn is 20 procent tegenstander van de komst van windmolens en in Emmer-Compasuum is slechts 9 procent geen voorstander.

Tabel 36 –Stelling: Ik vind het geen probleem wanneer windmolens in mijn gemeente geplaatst worden (%)

Windmolens in eigen gemeente geen probleem	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compasuum
Zeer mee oneens	8	10	4
Mee oneens	12	10	5
Niet mee oneens, niet mee eens	15	15	18
Mee eens	49	53	45
Zeer mee eens	15	11	23
Weet niet	1	1	4

De stelling 'Ik vind het geen probleem wanneer windmolens in mijn gemeente geplaatst worden' is in onderstaande tabel op geaggregeerd niveau (provincie Drenthe) uitgezet naar leeftijd.

Tabel 37 –Stelling: Ik vind het geen probleem wanneer windmolens in mijn gemeente geplaatst worden naar leeftijd (%) *

Windmolens in eigen gemeente geen probleem	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeer mee oneens	8	6	10
Mee oneens	8	11	15
Niet mee oneens, niet mee eens	21	17	11
Mee eens	48	51	47
Zeer mee eens	13	13	17
Weet niet	2	2	0

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

3.9. Houding naar politieke voorkeur

In deze paragraaf worden de belangrijkste houdingen ten aanzien van duurzame energie en windenergie in het bijzonder naar politieke voorkeur van Drenten gepresenteerd. De resultaten zijn inzichtelijk gemaakt voor de politieke partijen CDA, PvdA, VVD en de SP. In verband met te lage responsaantallen zijn de resultaten voor de overige politieke partijen niet inzichtelijk gemaakt.

CDA

- Negen van de tien CDA stemmers (90 procent) is (zeer) positief over windenergie in het algemeen;
- Acht van de tien CDA stemmers (82 procent) vindt dat het gebruik van windenergie in de provincie Drenthe meer gestimuleerd moet worden dan nu het geval is;
- Driekwart van de CDA stemmers (75 procent) is (zeer) positief over de komst van windmolens in hun eigen provincie;
- Negen procent van de CDA stemmers is (zeer) negatief over de komst van windmolens in hun eigen provincie.

PvdA

- 91 procent van de PvdA stemmers is (zeer) positief over windenergie in het algemeen;
- Acht van de tien PvdA stemmers (80 procent) vindt dat het gebruik van windenergie in Drenthe meer gestimuleerd moet worden dan nu het geval is;
- Driekwart van de PvdA stemmers (75 procent) is (zeer) positief over de komst van windmolens in hun eigen provincie;
- Eén op de tien PvdA stemmers is (zeer) negatief over de komst van windmolens in Drenthe.

VVD

- 84 procent van de VVD stemmers is (zeer) positief over windenergie in het algemeen;
- 63 procent van de VVD stemmers vindt dat het gebruik van windenergie in Drenthe meer gestimuleerd moet worden;
- De helft van de VVD stemmers (51 procent) is (zeer) positief over de komst van windmolens in Drenthe;
- 21 procent van de VVD stemmers is (zeer) negatief over de komst van windmolens in Drenthe.

SP

- Acht van de tien SP stemmers (83 procent) is (zeer) positief over windenergie in het algemeen;
- 81 procent van de SP stemmers vindt dat het gebruik van windenergie in Drenthe meer gestimuleerd moet worden;
- Zeven van de tien SP stemmers (71 procent) is (zeer) positief over de komst van windmolens in hun eigen provincie;
- 1 op de tien SP stemmers (10 procent) is (zeer) negatief over de komst van windmolens in Drenthe.

VVD stemmers zijn in vergelijking met de overige partijen minder positief over het plaatsen van windmolens in de eigen provincie. Echter, ook de meerderheid van de VVD stemmers vindt dat het gebruik van windenergie in de eigen provincie meer gestimuleerd moet worden dan nu het geval is.

4. BETROKKENHEID

In hoofdstuk 4 wordt een beschrijving gegeven van het belang dat inwoners toekennen dat inwoners uit de provincie kunnen investeren in windenergie. Tevens wordt in kaart gebracht welk belang inwoners toekennen aan de afname van groene stroom welke door windenergie is opgewekt.

4.1. Interesse in investeren in windenergie

Onderstaande tabel laat zien dat 56 procent het (zeer) belangrijk vindt dat inwoners uit de provincie Drenthe kunnen investeren in windenergie. 14 procent vindt het daarentegen (zeer) onbelangrijk.

Tabel 38 – Wenselijkheid om te kunnen investeren in windenergie (%)

Kunnen investeren in windenergie	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer Compasuum
Zeer onbelangrijk	3	5	3
Onbelangrijk	11	9	13
Niet onbelangrijk, niet belangrijk	26	25	27
Belangrijk	47	49	43
Zeer belangrijk	9	9	8
Weet niet	4	3	6

Tabel 39 – Wenselijkheid om te kunnen investeren in windenergie naar leeftijd (%)

Kunnen investeren in windenergie	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeer onbelangrijk	3	4	3
Onbelangrijk	5	10	12
Niet onbelangrijk, niet belangrijk	36	30	22
Belangrijk	50	50	44
Zeer belangrijk	6	6	12
Weet niet	0	1	6

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

4.2. Interesse in afname groene stroom⁶

79 procent van de inwoners van Drenthe vindt het (zeer) belangrijk dat inwoners uit de provincie Drenthe groene stroom kunnen afnemen, welke door middels van windenergie is opgewekt. Van de inwoners uit Borger-Odoorn vindt 82 procent het belangrijk om groene stroom, welke middels windenergie is opgewekt, af te kunnen nemen. Voor inwoners uit Emmer-Compascuum geldt dat 87 procent van de inwoners dit belangrijk vindt.

Tabel 40 –Wenselijkheid om groene stroom opgewekt door windenergie af te kunnen nemen (%)

Belang afname groene stroom	Provincie	Borger-Odoorn	Emmer-Compascuum
Zeer onbelangrijk	2	3	2
Onbelangrijk	5	5	2
Niet onbelangrijk, niet belangrijk	11	10	7
Belangrijk	56	58	70
Zeer belangrijk	23	23	17
Weet niet	2	1	2

Tabel 41 –Wenselijkheid om groene stroom opgewekt door windenergie af te kunnen nemen naar leeftijd (%)

Belang afname groene stroom	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeer onbelangrijk	5	3	1
Onbelangrijk	1	5	5
Niet onbelangrijk, niet belangrijk	15	14	8
Belangrijk	61	55	55
Zeer belangrijk	17	21	27
Weet niet	1	1	4

* *Significant verschil gevonden (Chi-square, $p < 0.05$)*

⁶ Afname van groene stroom wordt dan aangeboden tegen vergelijkbare prijzen als in de huidige situatie.

CONCLUSIES

5. DE BALANS OPGEMAAKT

Een representatieve groep van 1.050 inwoners uit de provincie Drenthe heeft in mei 2008 hun mening gegeven over het thema duurzame energie en windenergie in het bijzonder. Speciale aandacht is er voor inwoners uit de plaatsen Borger-Odoorn en Emmer-Compascuum.

Wat mag ten aanzien van de inwoners uit de provincie Drenthe geconcludeerd worden?

Attitude ten aanzien van duurzame energie

- Ruim de helft van de inwoners (56 procent) denkt dat er reeds duurzame energie in de provincie Drenthe wordt opgewekt middels windenergie (anno 2008 beschikt de provincie Drenthe over één windturbine. Deze staat in de plaats Nijeveen, een kern van de gemeente Meppel).
- Inwoners maken zich ten aanzien van energie en milieu met name zorgen over het broeikas-effect (23 procent), de kosten van energie (22 procent), de afhankelijkheid van olie- en gasproducerende landen (19 procent) en de luchtverontreiniging (16 procent). Het minst maakt men zich zorgen om de natuur in Nederland (9 procent), geluidsoverlast (2 procent) en bodemvervuiling (2 procent). 7 procent van de inwoners geeft aan zich geen zorgen te maken over bovenstaande aspecten.
- Ruim een kwart van de inwoners maakt zich zorgen over de opwarming van de aarde (28 procent).
- Inwoners geven de voorkeur aan de duurzame energiebronnen (renewables) 'zonne-energie' (97 procent), 'windenergie' (95 procent), 'waterkracht' (93 procent), 'bio-energie' (78 procent) en 'aardwarmte' (72 procent). De conventionele energiebronnen 'gas' (37 procent), 'kernenergie' (26 procent) en 'kolen' (9 procent) worden als minst aantrekkelijk beschouwd.
- Een kwart van de inwoners, met name ouderen, vindt dat duurzame energie belangrijker is dan het landschap.
- Ruim driekwart vindt het (zeer) belangrijk dat de provincie Drenthe zich inzet om te voldoen aan internationale en nationale doelstellingen op het gebied van duurzame energie. Met name inwoners ouder dan 46 jaar erkennen dit belang.

Attitude ten aanzien van windenergie

- Ruim acht op de tien inwoners uit Drenthe is (zeer) positief over windenergie in het algemeen.
- Een ruime meerderheid (88 procent), en met name jongeren, vindt dat het gebruik van windenergie in Nederland meer gestimuleerd moet worden dan nu het geval is.
- Driekwart vindt dat het gebruik van windenergie in de provincie Drenthe meer gestimuleerd moet worden dan nu het geval is.
- Hoe dichtbevolkter men woont, des te meer men vindt dat het gebruik van windenergie in Drenthe meer gestimuleerd moet worden.

Attitude over de komst van windmolens

- Bijna zeven op de tien (66 procent) is (zeer) positief over de komst van windmolens in hun eigen provincie.
- Met name inwoners die tijdens de laatste landelijke verkiezingen op de VVD hebben gestemd zijn minder positief over de komst van windmolens in Drenthe (51 procent), dan inwoners die hebben gestemd op het CDA (75 procent), de PvdA (75 procent) of de SP (71 procent).
- Belangrijkste reden waarom de inwoners positief zijn over de komst van windmolens in hun provincie is dat windmolens een positieve bijdrage leveren aan het klimaat. Een tweede belangrijke reden van de komst van windmolens, is dat het belangrijk is om alternatieve energiebronnen te ontwikkelen die we nodig hebben wanneer in de toekomst olie op is.
- Meest genoemde reden waarom dertien procent van de Drenten negatief is over de komst van windmolens in hun provincie, is dat windmolens het landschap bederven.
- De meest gewenste locatie voor het plaatsen van windmolens is langs de grens met Duitsland. Langs snelwegen blijkt ook een goede locatie.
- Driekwart vindt dat windmolens passen in open veengebied (agrarisch gebied, open veengebied en/ of weilanden).
- Van de inwoners die (zeer) positief zijn over de komst van windmolens in hun eigen provincie, is 70 procent (zeer) positief over de komst van acht of vier windmolens in hun eigen gemeente. Dit geldt voor bijna negen op de tien inwoners (87 procent) uit Borger-Odoorn en voor bijna acht op de tien inwoners (77 procent) uit Emmer-Compasuum.
- Zeven op de tien inwoners (69 procent) is voor de ontwikkeling van windmolens in de provincie.
- Ruim zes op de tien (64 procent) vindt het geen probleem wanneer windmolens in hun eigen gemeente geplaatst worden. Van de inwoners uit Borger-Odoorn en Emmer-Compasuum vinden respectievelijk 64 procent en 68 procent het geen probleem dat windmolens in hun eigen gemeente geplaatst worden.

Interesse in investeringsmogelijkheden in duurzame energie

- Ruim de helft van de inwoners (56 procent) vindt het (zeer) belangrijk dat inwoners uit de provincie Drenthe kunnen investeren in windenergie.
- Veertien procent vindt het (zeer) onbelangrijk dat inwoners uit de provincie Drenthe kunnen investeren in windenergie.

Interesse in de afname van groene stroom

- Acht op de tien inwoners (79 procent) vindt het (zeer) belangrijk dat inwoners uit de provincie Drenthe groene stroom kunnen afnemen, welke door windenergie is opgewekt.
- Voor inwoners van Borger-Odoorn geldt dat 82 procent het (zeer) belangrijk vindt dat zij groene stroom kunnen afnemen, welke door windenergie is opgewekt.
- Bijna negen op de tien (87 procent) inwoners van Emmer-Compascuum vindt het (zeer) belangrijk dat zij groene stroom, welke door windenergie opgewekt is, kunnen afnemen.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 - UITSPLITSINGEN

Onderstaande tabellen betreffen deelanalyses naar diverse achtergrondkenmerken, waarbij geen significante verschillen zijn gevonden.

Kennis omtrent reeds ontwikkelde windenergie projecten (paragraaf 2.1)

Tabel 42 – Denkt men dat er reeds duurzame energie middels windenergie wordt opgewekt naar leeftijd (%)

Opwekking duurzame energie in provincie Drenthe	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Ja, dat denk ik	52	54	57
Nee, dat denk ik niet	48	46	43

Algemene attitude duurzame energie (paragraaf 2.2)

Tabel 43 – Voorkeur voor energiebronnen naar leeftijd (%)

Energiebron	Leeftijd	%
Zonne-energie	Jonger dan 25 jaar	96
	26 tot 45 jaar	95
	Ouder dan 46 jaar	97
Windenergie	Jonger dan 25 jaar	95
	26 tot 45 jaar	93
	Ouder dan 46 jaar	97
Waterkracht	Jonger dan 25 jaar	97
	26 tot 45 jaar	90
	Ouder dan 46 jaar	93

* Het betreft de antwoordcategorieën 'zeker wel' en 'waarschijnlijk wel'

Algemene attitude windenergie (paragraaf 3.1)

Tabel 44 – Houding ten opzichte van windenergie in het algemeen naar leeftijd (%)

Opinie windenergie algemeen	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeer positief	25	25	31
Positief	62	57	55
Niet positief/niet negatief	12	12	10
Negatief	0	2	3
Zeer negatief	0	1	0
Weet niet	1	3	1

Tabel 45 – Houding ten opzichte van windenergie in het algemeen naar gebied (%)

Opinie windenergie algemeen	Buitengebied	Stad	Dorp
Zeer positief	28	29	28
Positief	56	58	55
Niet positief/niet negatief	11	10	13
Negatief	4	1	3
Zeer negatief	2	1	0
Weet niet	0	2	2

Tabel 46 – Stimulering windenergie in provincie Drenthe naar opleiding (%)

Meer stimuleren windenergie	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid
Zeker wel	34	44	39
Waarschijnlijk wel	43	33	37
Waarschijnlijk niet	6	10	9
Zeker niet	8	9	9
Weet niet	10	5	5

Attitude komst windmolens (paragraaf 3.2)

Tabel 47 – Houding ten opzichte van komst windmolens in provincie naar leeftijd (%)

Opinie komst windmolens provincie	Jonger dan 25 jaar	26 tot 45 jaar	Ouder dan 46 jaar
Zeer positief	14	16	17
Positief	53	52	48
Niet positief/niet negatief	26	19	17
Negatief	6	6	12
Zeer negatief	0	5	5
Weet niet	1	2	1

Attitude ten aanzien van de komst acht windmolens in eigen gemeente (paragraaf 3.6)

Tabel 48 –Opinie komst acht windmolens in gemeente naar opleiding (%)

Opinie komst acht windmolens in gemeente	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid
Zeer positief	11	16	20
Positief	57	53	52
Niet positief/niet negatief	19	14	13
Negatief	10	12	9
Zeer negatief	3	2	2
Weet niet	1	2	3

Tabel 49 –Opinie komst acht windmolens in gemeente naar gebied (%)

Opinie komst acht windmolens in gemeente	Buitengebied	Stad	Dorp
Zeer positief	21	19	12
Positief	49	52	57
Niet positief/niet negatief	12	15	16
Negatief	15	9	10
Zeer negatief	0	2	3
Weet niet	3	2	2

Attitude ten aanzien van de komst vier windmolens in eigen gemeente (paragraaf 3.7)

Tabel 50 – Opinie komst vier windmolens in gemeente naar opleiding (%)

Opinie komst vier windmolens in gemeente	Laag opgeleid	Middelbaar opgeleid	Hoog opgeleid
Zeer positief	15	18	20
Positief	53	51	53
Niet positief/niet negatief	24	16	15
Negatief	8	11	8
Zeer negatief	0	2	1
Weet niet	0	2	2

Tabel 51 – Opinie komst vier windmolens in gemeente naar gebied (%)

Opinie komst vier windmolens in gemeente	Buitengebied	Stad	Dorp
Zeer positief	24	19	15
Positief	55	52	52
Niet positief/niet negatief	12	16	20
Negatief	8	9	9
Zeer negatief	0	1	2
Weet niet	1	2	2

BIJLAGE 2 - OPEN ANTWOORDEN

Tabel 52 – Open antwoorden ten aanzien van het thema duurzame energie; inwoners provincie Drenthe (inclusief Borger-Odoorn en Emmer-Compascuum).

Opmerkingen inwoners provincie Drenthe
500 meter is te dicht bij woningen, windmolens liever plaatsen in buitengebied.
8 windmolens in Drenthe is een goed begin, maar er moeten er veel meer komen.
Aan de grens staan al molens aan Duitse kant dus kan het ook aan deze kant je ziet ze toch al.
Actiegroepen hebben altijd een grote mond, maar weinig daden.
Alle fossiele brandstoffen direct verboden maken anders krijgen we grote problemen met de natuur die we niet meer kunnen beheersen. Veel meer investeren in duurzame energie, dat het niet rendabel is, is een fabel, de wil ontbreekt.
Alles prima betreft duurzame energie, zolang het maar geen windmolens zijn.
Als de kosten van energie maar niet hoger worden door duurzame energie.
Als de windmolens op minstens 3000 meter van de woningen zouden staan, zou ik er geen problemen mee hebben dat ze in mijn gemeente zouden staan.
Als duurzame energie goedkoper zou zijn en er geen ecotaks over geheven zou worden, zouden meer mensen voor deze vorm van energie kiezen. De prijs is voor velen (ook voor mij) een groot struikelblok.
Zorg dat er iets gebeurt, dat we niet alleen afhankelijk zijn van aardolie.
Als het klimaat er beter van wordt, dan sta ik helemaal achter.
Als je zoiets wilt dan moet het wel wereldwijd gebeuren, omdat zo'n kleine stip als Nederland weinig kan bereiken. Ook moet duurzame energie goedkoper worden gemaakt, zodat het aantrekkelijk is voor een grote groep.
Als men echt voor groene energie wil gaan zal het meer gesubsidieerd moeten worden. T.a.v. Energie luistert de politiek niet naar het volk.
Als voor de hele gemeente de energiewinning in alleen mijn dorp moet plaatsvinden, is het natuurlijk oneerlijk verdeeld. Daar moet wel over gesproken kunnen worden. De gebieden moeten ook inderdaad windvangende gebieden zijn en helaas (wat dat betreft) is Drenthe dat niet.
Andere vormen dan windenergie moeten niet worden vergeten.
Andere vormen van duurzame energie die minder landschap verstoren.
Betere subsidies op zonne-energie heeft een grote prioriteit, want zijn de subsidies nog te laag.
Bio-energie ook belangrijk, ook goed mogelijk in Drenthe.
Daar moeten ze snel mee beginnen lijkt mij.
Dat duurzame energie ook eens een keer werkelijkheid wordt, niet alleen maar over praten.
Dat er duurzame energie opgewekt word vind ik helemaal niet erg is alleen maar beter voor het milieu. Maar door overal windmolens neer te zetten verpest je het uitzicht in Drenthe. Drenthe staat bekend om de natuur die zij heeft daar horen geen windmolens.
Dat er geld vrij komt van de overheid zodat mensen gemakkelijker zonnecellen of iets anders kunnen aanschaffen. Want als iets erg veel kost wil men niet iets nieuws. Men wil er iets voor terug. Bijvoorbeeld: terug leveren aan het net zodat er ook eens voordeel is.
Dat er snel goed onderzoek moet worden gedaan en vervolgens het in de praktijk ingevoerd wordt.
Dat er subsidie moet komen op zonnepanelen voor huizen of dat ze er standaard mee worden gebouwd.
Dat het goed is om aan alternatieve energie moet gaan denken.
Dat het heel belangrijk is.
Dat zonne-energie veel belangrijker is dan windenergie. Hier zou meer in geïnvesteerd moeten worden.
De afstand tussen de woningen en de windmolens moet groter zijn dan 500 meter.
De afstand van de windmolens tot woningen moet groot genoeg zijn, i.v.m. geluidsoverlast. Mevrouw vind dat naast windenergie ook andere vormen van duurzame energie gestimuleerd moeten worden.
De machtsverhouding van de energieleveranciers moet veranderen. De multinationals hebben geen belang in duurzame energie omdat zij daar niets aan kunnen verdienen.
De overheid mag voor de aanschaf van zonne-energie meer subsidies tegenover stellen. Mensen die nu zonnepanelen willen hebben moeten daar veel in investeren, zonder dat ze daar winst van ondervinden.
De overheid zou het aantrekkelijker moeten maken voor particulieren om te investeren in bv zonne-energie.

De overheid zou ten alle tijden duurzame energie moeten blijven subsidiëren, om op die manier de bouw betaalbaar en realistisch te houden, anders komt het toch niet van de grond.
De plaats van windmolens moet zorgvuldig en in overleg gekozen worden, zodat er zo min mogelijk hinder van ondervonden wordt.
De provincie Drenthe zou meer moeten doen aan duurzame energie.
De vergunningvoorwaarden zijn erg hoog in de provincie Drenthe, omdat er bepaald soort windmolens (hogere) geplaatst moeten worden i.v.m. Het gebied. Meneer heeft heel veel moeilijkheden met het krijgen van een vergunning.
Zolang het aanzicht van de natuur niet schaad vind ik t niet erg, en windmolens kunnen ook onopvallend geplaatst worden .
De wetgeving rondom duurzame energie middelen en subsidies is niet geheel transparant.
De windmolens mogen wel een mooier kleurtje krijgen. En er zou meer respect en bewustzijn moeten zijn voor het milieu.
Denk om het landschap en natuur!
Denkt dat er geen geld zit in de provincie Drenthe voor genoeg windmolens om effect te hebben.
Dit kabinet doet er niets aan, laat ze eens echt met Nederland aan de slag gaan, en deze vraag miste ik!
Doet Nederland genoeg aan energie die opgewekt wordt via windmolens.
Dit verdient veel meer aandacht.
Door blijven zoeken en ontwikkelen van duurzame energie is heel belangrijk.
Doorgaan.
Doorgaan met onderzoek naar duurzame energie.
Drenthe zou meer bezig moeten met zonne-energie dan met windenergie, windmolens moeten aan de kust in zee worden geplaatst, windmolens maken te veel lawaai.
Drenthe krijgt veel inkomsten uit toerisme door haar mooie landschap. Windmolens behoren daarom juist niet in Drenthe te staan. Er zijn veel minder mooie gebieden in Nederland waar ze prima zouden kunne staan (denk aan de groenere gedeelten van Zuid Holland).
Duurzaamheid is belangrijkste aandachtspunt voor de mens op dit moment, onderzoeken en gebruik van maken.
Duurzame energie hoeft helemaal niet zo duur te zijn. Windmolens moeten eigenlijk geplaatst worden in de zee.
Duurzame energie is belangrijk voor de toekomst.
Duurzame energie is belangrijk. Er moet wel op gelet worden dat er geen vogels verstrikt raken in de windmolens. Misschien kan een soort van beveiliging gebouwd worden.
Duurzame energie is belangrijk. Er zullen, hoe vervelend ook, offers gebracht moeten worden.
Duurzame energie is een mooi streven, maar het versnipperd in alle methodes.
Duurzame energie is goed maar er moet op gelet worden dat de het winnen van deze energie niet op een andere wijze vervuilend is.
Duurzame energie is goed! Maar moet niet ten koste gaan van alles!
Duurzame energie is goed, als het maar niet te lang duurt voordat het duurzaam kan worden. Men moet er werk van maken en niet op de lange baan schuiven. Op de korte termijn moet het rendabel zijn.
Duurzame energieontwikkeling niet uitspelen tegen het in stand houden van het Drentse landschap. Er staan in en vlak bij ons dorp bijvoorbeeld 2 grote windmolens. Daar maakt niemand zich druk om vanwege het feit dat het monumenten zijn.
Duurzame energie moet zo lang het maar niet in woonwijken komt te staan en de mens zo iets moeten en dan kunnen we nu wel moeilijk gaan doen van niet doen maar ooit hebben we het nodig en beter is op de zaken vooruit te lopen.
Een enquête geeft niet aan wat ik precies bedoel.
Een windmolenpark is misschien zo opgezet, maar het duurt erg lang voordat een dergelijk iets echt rendabel is. Misschien moeten we ons richten op andere vormen van duurzame energie?
Energiebesparing zinloos zolang de bevolking groeit.
Er is een groot verschil tussen ECHT DUURZAME energie en zogenaamde duurzame energie.
Windenergie, biogas uit landbouwgronden ed. Zijn geen ECHT duurzame oplossingen.
Er moet erg goed gelet worden op de belangen van verschillende groepen.
Er moet meer geïnvesteerd worden in kernenergie.
Er moet meer mogen op het gebied van duurzame energie, daar zou meer subsidie voor moeten komen. Iedereen moet zijn steentje bijdragen.
Er moet meer subsidie komen op zonnecollectoren. Windmolens mogen in het westen op de hoge flats.
Er wordt te weinig aandacht besteed aan duurzame energie.

Er wordt veel te weinig aan duurzame energie gedaan op dit moment.
Er zijn andere duurzame energiebronnen behalve windenergie
Erg gericht op windenergie, meer naar andere alternatieven gekeken worden vanuit provincie.
Gauw aan de slag gaan met duurzame energie.
Gebruik van windmolen nabij (minimaal 500 meter regel) woningen hangt sterk af van het geluid dat ze produceren.
Zo snel mogelijk stoppen met fossiele brandstoffen. Sneller ontwikkelen van alternatieve motoren, die absoluut niet op olie of benzine draaien
Zo snel mogelijk beginnen met uitbreiden.
Goed dat ook Drenthe er over nadenkt, maar een windmolen 500 meter van woningen plaatsen geeft geheid geluidsoverlast. Niet doen dus.
Zeer belangrijk voor de toekomst.
Het beperken van huidig energie gebruik is misschien wel beter. Het gebruiken van alternatieve energie zoals windenergie is nooit voldoende om fossiele brandstoffen te vervangen. Beperking van huidig energiegebruik kan bijvoorbeeld in de vorm van het deels uitschakelen van de straatverlichting 's avonds. Ook dagelijks transport van woon/werk verkeer kost enorm veel energie. Als dat niet meer wordt vergoed (door de werkgever/overheid) wordt het energieverbruik ook flink teruggedrongen.
Het enige nadeel is de horizon vervuiling door de windmolens.
Het gaat praktisch niet over duurzame energie maar puur om windmolens.
Het gebruik van zonnecellen zou standaard bij elke nieuwbouw moeten plaatsvinden.
Het is belangrijk dat de energie schoner wordt dan nu. Het landschap mag daar wat mij betreft wel onder lijden.
Het is belangrijk dat we veilige energie van de aarde gebruiken voor ons voortbestaan.
Het is nodig tijd, dat hier meer in gedaan wordt, alleen spreken is niet meer genoeg.
Het is op dit moment misschien wel een hype. Ik vraag me af in hoeverre alles waar is. Opwarming van de aarde heeft bijvoorbeeld misschien te maken met cyclus van ijstijden.
Het moet betaalbaar zijn voor iedereen.
Het moet wel betaalbaar blijven.
Het ontwikkelen, maken en onderhouden van een windmolen kost bijna net zoveel energie als deze aan energie opgeleverd.
Het plaatsen van windmolens moet zeer zorgvuldig gedaan worden ivm het landschap. Drenthe heeft nog mooie natuurgebieden die mijns inziens ook in stand gehouden moeten worden zonder dat je struikelt over windmolens.
Het plaatsen van windmolens op vijfhonderd meter van huizen is te dichtbij.
Het plaatsten van zonnepanelen op nieuwbouwhuizen zou standaard moeten gebeuren en door de overheid betaald moeten worden.
Het rijk moet zonne-energie meer stimuleren, want er is nu maar een beperkt budget. Als er meer subsidie zou zouden veel mensen het doen. Het rijk werkt niet goed mee.
Ze zouden er echt iets moeten doen aan duurzame energie en het zou minder afhankelijk moeten aan Bureau.
Het wonderlijke van dit moment is, de gasprijs is gekoppeld aan de olieprijs, de olie wordt betaald in dollars, de dollar is ten opzichte van euro de helft bijna als in 2000, maar we betalen bijna 100 % meer voor het gas, benzine enz.
Het zou jammer zijn als er op "speciale" plekken windmolens komen (bv. Een antieke boerderij of zoiets), maar langs de weg bijvoorbeeld zou het niet zo storend zijn lijkt me.
Ze moeten wat opschieten in deze provincie!
Hoe meer windmolens hoe beter, ze zijn niet gevaarlijk en wind is er altijd.
Hoe meer, des te beter voor het milieu!
Houd Drenthe asjeblijft zo mooi als het is. Langs de grens met Duitsland staan al veel windmolens, zet ze daar neer. We zijn dan de enige provincie van Nederland die de moeite waard blijft qua natuur. Stimuleer zonne-energie in dit gebied met subsidies!
Iedereen is er voor om zijn eigen straatje vrij te houden maar onze kinderen willen er ook warm erbij zitten als wij alles hebben opgemaakt.
Iedereen moet hier aan meedoen.
Ik ben heel erg voor duurzame energie maar op een afstand van 500meter van onze achter tuin lijkt mij geen goed idee. We hebben ruimte genoeg om ze verder weg te plaatsen.
Ik ben niet voor windenergie omdat het maken van de windturbines zoveel geld en energie kost dat het nooit op kan wegen tegen de besparing in duurzame energie. Mijn mening is dat er veel windmolens

worden neergezet omdat ze worden gesubsidieerd door de staat.
Ik ben van mening dat niet alle kaarten op windenergie gezet moeten worden. Ook de ontwikkeling van zonne-energie en aardwarmte is van groot belang. Wel moeten meerdere troefkaarten uitspelen om onze afhankelijk van fossiele energiebronnen te beperken.
Ik ben voor duurzame energie maar vraag me altijd af of een windmolen dat wel geeft omdat me onderhoud en aanschaf ook niet bepaald goedkoop lijken.
Ik ben wel voor duurzame energie, maar vind de investeringen, en de omgevingsvervuiling van windmolens niet opwegen tegen het kleine percentage dat windenergie kan voorzien in de energiebehoefte.
Ik ga voor andere duurzame energie dan voor windmolens, omdat deze niet de enige oplossingen zijn naar mijn idee.
Ik heb zelf jaren tussen windmolens gewoond en dit heeft me nog nooit gestoord, bovendien is het (als ze goed geplaatst worden) ook nog wel een leuk gezicht!
Ik hoop dat de provincie er wat mee doet!
Ik hoop dat het eindelijk eens van de grond af komt.
Windmolens weinig effectief volgens mevrouw. Andere vormen van duurzame energie stimuleren.
Windmolens verpesten het landschap en vooral in Drenthe .
Ik vind dat er alles aan moet worden gedaan om het milieu en de aarde te redden.
Ik vind dat er in het binnenland niet te veel windenergie geproduceerd moet worden. Op zee zou het wel een goede optie zijn en in het binnenland meer water en zonne-energie opwekken zodat het landschap behouden blijft.
Ik vind dat we over het thema duurzame energie beter geïnformeerd moeten worden. Tevens moet het NIET ten koste gaan van het natuur / omgeving en even duur als gewone energie (overal gelijk).
Ik vind dat windmolens wel zoveel mogelijk in open ruimtes worden geplaatst waar geen bewoning is. Het woongenot moet niet ten koste gaan van de molen.
Ik vind het belangrijk dat er meer duurzame en milieu vriendelijke energie komt.
Ik vind het goed zodat de aarde niet uitgeput raakt.
Ik vind het perfect dat er duurzame energie word ontwikkeld.. Maar ik denk ook dat er andere opties zijn in plaats van windenergie, we moeten de vervuilende energiebronnen aanpakken !!!!
Ik vind het wel een goed idee windenergie, maar echt gruwelijk lelijk en landschapvervuilend, er zou een andere oplossing voor moeten komen.
Ik vind kernenergie wel een goede optie.
Ik vind windenergie e.d. Wel belangrijk maar het moet niet helemaal ten koste van de natuur gaan we hebben al zo weinig natuur over.
Ik vind windmolens de laatste optie in het binnenland voor duurzame energie. We moeten wel meewerken, maar kijk eerst naar andere mogelijkheden van duurzame energie.
Ik vind windmolens goed, maar zet ze dan op zee zodat niemand ze ziet.
Ik vind zonnecollectoren ook belangrijk om te promoten.
Ik vindt het goed als er meer windmolens worden geplaatst, in de gemeente Drenthe zijn voldoende weilanden en aan de rand van deze weilanden zouden best 1 tot 2 windmolens kunnen staan.
Windmolens op daken van flatgebouwen en niet in de weilanden. Hier wordt alles al heen verplaatst. Drenthe kan zich beter richten op het verbranden van de afvalberg en daar energie uit halen.
Windmolens niet in natuurgebieden! Meneer maakt zich in vraag 1 alleen zorgen over het opraken van fossiele brandstoffen. Hij vond dat er voor dit antwoord geen representatieve invuloptie bestond.
Windmolens kunnen niet overal geplaatst worden. Als ze op een goede plek komen ben ik voorstander, op een lelijke plek misschien tegenstander. Maar hoeveel energie kost het om een windmolen te maken, plaatsen en onderhouden en late te vernietigen?
Zonnepanelen meer vrijgeven zodat mensen het zelf op hun schuur kunnen doen. De overheid moet dit meer stimuleren.
Ik zou graag willen zien dat duurzame energie wordt gesubsidieerd door het rijk/gemeente. Ik vind zonne-energie ook erg interessant maar is nu zo duur voor de korte termijn.
Ik zou willen onderstrepen dat de zonne-energie wordt gebruikt en vervoer op waterstof wordt gebruikt. Daar is heel veel van, het kost alleen wat.
In Drenthe hoeven de mensen zich niet zorgen te maken over de stijging van de zeespiegel.
In Emmen zijn heel veel platte daken, waarom wordt er geen gebruik gemaakt van zonnepanelen.
Zonne-energie!!!!!!
In Nederland kan heel veel, maar als landen als China niets aan het milieu doen, is het effect van Nederland nihil.

Investeer en blijf investeren.

Is erg belangrijk laat maar komen in Drenthe.

Ja, ik zou zo veel duurzame energie willen en weet dat de mogelijkheden er zijn. Het zou gisteren al gebeurd moeten zijn Er is ook genoeg zon en biomassa in onze provincie Laten we er iets mee doen.

Ja, duurzame energie zouden mensen zelf in huis moeten kunnen halen zonder tussenkomst van een groot bedrijf. Een windmolen in mijn tuin of op mijn dak is anders dan een molen ver weg waar ik aan moet meebetalen.

Windmolens kunnen goed geplaatst worden op industrieterreinen. Dan is er voor bewoners ook minder overlast.

Je word dood gegooid met groene stroom. Iedereen biedt het aan, maar heeft iedereen het nu dan ook!?!?

Kern energie is m.i. Een duurzame oplossing voor het energieprobleem.

Kernenergie is het beste en goedkoopste, mits er strenge veiligheidsmaatregelen in acht worden genomen.

Kijk niet alleen naar windenergie. Beter is als iedereen zonnepanelen op zijn dak heeft. Jammer dat dit nog steeds tegengehouden wordt door de kosten kunstmatig hoog te houden. Bijv. Accijns voor benzine zou heel goed hiervoor gebruikt kunnen worden.

Kom maar op met de windmolens.

Laat de politiek beter en optimaler (dus eerlijker) naar de technische mogelijkheden kijken en minder regels opstellen voor het ontwikkelen van duurzame energie.

Laat het betaalbaar blijven.

Laten we met elkaar eens ophouden met alles zo belangrijk te vinden en graag te willen tot het ineens in je eigen achtertuin komt. Blijf het dan ook belangrijk vinden. Doe ik ook.

Maak de duurzame energie goedkoper dan reguliere energie. Zeker weten dat iedereen dan duurzame energie wil, wat de investeringsmogelijkheden ten goede komt.

Maak het goedkoper, zo wordt het aantrekkelijker om over te stappen!

Meer aandacht voor de ontwikkeling van zonne-energie.

Meer aandacht voor duurzame energie.

Meer kernenergie opwekken, want het is een relatief schone energiesoort. Frankrijk en Duitsland doen het ook. Daarnaast zou Nederlands meer moeten doen met getijden van water.

Meer subsidie op zonne-energie zou goed zijn. En warmtepompen.

Meer subsidie voor duurzame energie voor particuliere bedrijven.

Meer waterenergie ontwikkelen.

Meer werk moet ervan gemaakt worden in Drenthe, vooral vanuit provincie en gemeenten. Aan randen van gemeenten moeten windmolens worden geplaatst!

Meer windmolens in Noordzee zetten dan kun je het grootste deel van Nederland van windenergie voorzien, dan is het niet meer nodig om windmolens in Drenthe te plaatsen.

Meer zonne-energie en dat moet meer gesubsidieerd worden, in plaats van windenergie, dit is beter voor de natuur.

Meer zonne-energie in Drenthe en gesubsidieerd door de overheid.

Men moet meer aandacht besteden aan zonne-energie. Windmolens zijn een druppel op de gloeiende plaat.

Meneer denkt dat het noodzakelijk is om duurzame energie verder te ontwikkelen, en niet alleen windenergie, aangezien er een eindpunt komt aan de reserves in de bodem.

Meneer hoopt dat iedereen heel snel overgaat op duurzame en schone energie.

Meneer hoopt dat we die kant opgaan.

Windmolens kunnen geplaatst worden, maar dat zal op verantwoorde plekken moeten gebeuren.

Meneer is het er wel mee eens, maar het is wel horizonvervuiling. We moeten er alles aan doen dat er duurzame energie komt, maar we moeten er voor zorgen dat ons landschap er niet aan gaat en het een enorm lelijk gezicht wordt.

Meneer is meer voor zonnepanelen dan voor windmolens aangezien deze verder geen invloed hebben op de natuur en het uitzicht. Nederland loopt achter op duurzame energie in vergelijking met andere landen zoals China.

Windenergie levert weinig op, ik ben wel voor windparken op zee, die bederven het uitzicht ook niet!

Meneer vindt dat andere duurzame energiebronnen ook onderzocht moeten worden en gestimuleerd omdat die minder zichtbaar zijn.

Meneer vindt dat bedrijven zelf groener moeten worden en ook de werknemers moeten stimuleren.

Meneer ondervindt dit bij TNT-post.

Meneer vind dat de energieleveranciers weer in rijkshanden moeten komen. De concurrentie is niet goed.
Meneer vind dat de windmolens niet te groot moeten zijn, liever meer kleine dan minder maar hele grote. Verder vind meneer dat windmolens harmonieus in het landschap moeten passen.
Meneer vind het allemaal prima, aan een windmolen wen je, net zoals een lichtmast. Mensen doen daar ook niet moeilijk over. Er moet niet zoveel over gediscussieerd worden, het moet gewoon gedaan worden voordat andere energie opraakt.
Meneer vind het belangrijk dat de afstand tussen de windmolens en de bebouwing, meer is dan 500 m.
Meneer vind zonne-energie een betere optie. Hij vind dat daar veel meer subsidie voor moet komen.
Meneer vindt windmolens in Drenthe een grap, aangezien er te weinig open vlakten zijn, dus te weinig wind.
Meneer vond dat de regering de alternatieve energie meer moest stimuleren.
Mensen moeten ook in Drenthe gedwongen worden te betalen voor elke kilo afval dat ze produceren. Mensen, moeten niet zeiken, maar voor duurzame energie gaan. Al is het maar voor onze kinderen hun kinderen!
Windenergie is best goed, maar ik zie meer in zonne-energie.
Met betrekking tot de molens welke gebruikt worden voor windenergie: deze dienen niet landschap vervuilend te zijn. Voorbeelden in Noord-Holland te over, grijs en grauw!
Met de consequenties van duurzame energie moeten we maar zien te leven.
Met elkaar nadenken hoe we om gaan met energie. Meer fietsen en minder met de auto. Minder praten over energie en meer doen. Windmolens mogen overal geplaatst worden, zolang het maar uit het zicht is.
Mevrouw denkt dat er een betere coördinatie nodig is voor de organisaties die zich bezighouden met klimaatverbetering. Er wordt op dit moment langs elkaar heen gewerkt op bepaalde fronten. En er moet geld beschikbaar zijn om haalbaarheidsonderzoeken uit te voeren.
Mevrouw is voor windenergie, maar vind dat de molens wel goed geplaatst moeten worden zodat er geen sprake is van landschapsvervuiling.
Mevrouw is wel voor duurzame energie, maar niet voor windmolens, omdat zij het landschap vervuiling is. Zij hoopt dat er wat meer gedaan wordt met aardwarmte.
Mevrouw is wel voor duurzame energie, maar vind windenergie niet echt in Drenthe passen. Windmolens kunnen volgens haar beter ergens langs zee geplaatst worden.
Mevrouw krijgt geen subsidie voor zonnepanelen waardoor er geen rendement meer is.
Mevrouw maakt zich veel zorgen over de opwarming van de aarde, dat half Nederland onderloopt en dat ijsberen straks geen ijs meer hebben.
Mensen moeten kunnen meebeslissen of en waar windmolens komen. Windmolens kunnen het best in de zee of in Friesland (open land) geplaatst worden.
Mevrouw vind dat de windmolens wel op zo'n afstand moeten staan dat er geen of weinig geluidsoverlast is.
Mevrouw vind dat het prijsverschil tussen groene stroom en reguliere stroom weggenomen moet worden om zo meer mensen over te laten stappen.
Mevrouw vindt dat de enquête zeer beperkt is. Ze vindt het stom dat de aandacht op windenergie wordt gevestigd. Ze vindt dat er niet alleen aandacht voor windenergie moet zijn maar ook voor zonne-energie en aardwarmte.
Mevrouw vindt zonne-energie beter dan windenergie het levert meer op en is minder belastend voor het landschap.
Mevrouw wil wel aan het milieu denken, maar zet de windmolens ergens neer waar niemand er last van heeft. Het ziet er gewoon echt niet mooi uit.
Mevrouw wil wel dat wanneer er windmolens in haar gemeente komen dat zij de kans krijgt om er over te discussiëren.
Mevrouw ziet liever zonnepanelen dan windmolens.
Mij moeten meer van de regelgeving af, dat scheelt heel wat energie, bijvoorbeeld in de kassenteelt met groot verbruikers die onnodig gas verbruiken om aan korting te komen.
Milieu moet in balans blijven, niet teveel regeltjes en respect voor de natuur, ongeacht de consequenties.
Moeten regelgeving makelijker maken en betaalbaar.
Natuurlijke krachtbronnen zoals wind-, water- en zonne-energie zijn naar mijn idee altijd beter dan kernenergie, omdat afbreken van de resten van een kerncentrale een niet te overziene periode behelzen.
Niet alleen in Nederland zijn we laks ten opzichte van de ontwikkeling van alternatieven. Dit zou op veel groter schaal, en met spoed moeten gebeuren!

Niet onnodig energie verspillen.
Nogmaals, zet die dingen in zee!
Eer moet ook gekeken worden naar andere soorten, zoals zoet-water/zout-water. Mist een visie hoe we de samenleving kunnen inrichten met verschillende duurzame middelen in combinatie, denk aan waterstofenergie.
Alle dakpannen moeten van huizen worden gehaald en worden vervangen door zonnepanelen.
Ons natuur is onbetaalbaar, daarom geen wind molens, in onze dorp, die vernielen het aangezicht.
Ontwikkeling van duurzame energie moet minder bepaald worden door dollarkoers en prijs voor olie.
Ontzettend belangrijk, maar geen horizonvervuiling!
Op 't ogenblik hebben milieuactivisten te veel invloed op de uitvoering van duurzame energie.
Zonne-energie moet meer gestimuleerd worden in plaats van windenergie.
Op ieder huis zonnepanelen?
Op tijd het licht uit doen. Windmolens op zee!!
Opvallend dat in het buitenland (Duitsland) meer zichtbaar investering is in windmolens.
Particulieren moeten meer 3000KW/u mogen leveren met zonnepanelen en deze moeten goedkoper worden.
Pas het aan in de omgeving.
Persoonlijk denk ik dat de beste kansen liggen bij kernenergie.
Plaats langs de hele Duitse grens maar windmolens.
Plaatsen van windmolens is geen probleem, maar aanzicht belangrijk. Moeten ook kunnen meegenieten van lagere energiekosten.
Prijs duurzame energie moet lager.
Respondent is tegen kernenergie en vindt duurzame energie heel belangrijk.
Schone energie is belangrijk, maar het moet niet landschapsvervuilend zijn, dus windmolens is al bebouwde gebieden bijv.
Stel je open voor nieuwe ontwikkelingen. Je kunt energie halen uit afval. 2 vliegen in 1 klap. Goedkope energie en afval weg.
Windenergie heeft mijn inziens de toekomst.
Te weinig tijd, geld en aandacht voor duurzame energie in de provincie Drenthe op papier staan mooie teksten en plannen, mooi voor beleidsmakers maar in de praktijk komt er slechts ten dele iets van terecht terwijl wel vele initiatieven zijn maar die stuiten op weerstand.
Wind energie is een goed zaak, alleen is het heel naar als de molens in een stiltegebied wordt geplaatst, het geeft een storend geluid en het is een lelijk gezicht dat de molens zo overal in het zicht staan, het geeft Nederland geen mooi aanzicht.
Ten gunste van het milieu is duurzame energie zo belangrijk dat het ook in mijn gezichtsveld mag plaatsvinden.
Zonne-energie moet meer worden gesubsidieerd.
Toevallig had ik het er 1 maand terug over staan aan de Duitse grens ook veel windmolens totaal niet storend! ZSM PLAATSEN DIE DINGEN!
Twintig jaar geleden hadden ze in Zeeland in de toen opgebouwde stuwdammen zijn waterkrachtcentrales moeten plaatsen.
Van mij mag er ook best meer kernenergie komen. Is schoon, alleen goede oplossing bedenken voor het afval.
Van windenergie zal in Nederland meer gebruik moeten worden gemaakt, het is helaas wel erg natuurontsierend.
Meneer denkt dat er met aardwarmte ook veel te behalen valt.
Vind windmolens prima, maar niet op 500 meter van de woningen, er zijn genoeg plekken waar ze kunnen staan.
Volgens mevrouw moet er meer gebruik gemaakt worden van wind, zon en water. Want dit heeft geen uitstoot en blijft altijd.
Volgens mij moeten er vast wel plekken zijn (langs de snelweg) waar de natuur en mens geen last van heeft. Als het positief is voor de natuur en economisch goed te verantwoorden, ben ik zeker voorstander.
Wij wonen vlak bij de Duitse grens en kunnen de windmolens zien vanuit Nederland. Ik heb daar geen problemen mee. Ik zou er ook geen problemen mee hebben als er ook windmolens geplaatst worden in Drenthe, mits ze op een plaats staan waar niemand er 'last'.
Voor windenergie, maar het gebied bepaald sterk of het geschikt is of niet. Noordzee zou uitermate geschikt zijn.

Mevrouw vindt dat er nog andere duurzame energie bronnen zijn dan windmolens zoals zonne-energie. Zonne-energie kan overal op huizen en kantoren in Drenthe is beter geschikt en wind meer op zee en op industrie terreinen.

We zouden veel meer moeten investeren in wind en zonne-energie en waterstof energie. Hier moeten we het van hebben in de toekomst en als dat goed ontwikkelt wordt worden de molens kleiner en efficiënter en wordt het voor iedereen betaalbaar.

Zonne-energie is beter alternatief, windmolens aan de kust, in verband met horizonvervuiling.

Waarom doen we niet meer met zonne-energie? Waarom standaard niet bij de bouw van nieuwe woningen zonnecollectoren op het dak?

Waarom geen zonnepanelen gratis uitdelen en deze bij iedereen op het dak plaatsen dan is het stroom niet zo duur en kan dit veel en veel goedkoper.

We moeten wennen aan de hoge windmolens. Maar als ze in groepen worden geplaatst, is het best leuk om te zien. Kijk maar eens in het verleden. Destijds was men oneens met aanleg van, of bouw van wegen/woningen/fabrieken.

Waarom zonne-energie die particulier wordt opgewekt wordt niet doorverkocht kan worden aan de overheid? Dit zou gestimuleerd moeten worden. In Duitsland en België wordt dit al gestimuleerd.

Wanneer grote agrarische bedrijven zelf energie opwekken, moeten ze de overige stroom goed kwijt kunnen. Ook moeten juist de grote bedrijven gestimuleerd worden om zelf energie op te wekken.

Wat mij betreft zou er meer geïnvesteerd moeten worden in bijvoorbeeld zonne-energie. Bijvoorbeeld middels subsidie op zonnepanelen.

Waterkrachtcentrales, maar dan in het klein, zijn een goed idee. Misschien kunnen generators geplaatst worden bij al die kleine sluisjes om zo energie te genereren.

We moeten gewoon minder energie verbruiken in plaats van dingen bouwen waardoor we meer genereren.

We moeten met zijn allen bewust zijn dat we moeten investeren in duurzame energie, anders gaat het helemaal fout met de wereld.

BIJLAGE 3 - MEETINSTRUMENT

Uitnodiging

Geachte heer, mevrouw

Welkom bij dit opinieonderzoek onder inwoners van de provincie Drenthe ten aanzien van duurzame energie. Om een goed beeld te krijgen onder de inwoners van de provincie Drenthe is het van belang dat zoveel mogelijk mensen meewerken aan het onderzoek. U bent geselecteerd als deelnemer en uw mening is van groot belang.

Het invullen van dit opinieonderzoek duurt niet meer dan 6 à 7 minuten. Uiteraard is uw anonimiteit gegarandeerd in het onderzoek. De antwoorden die u geeft worden uitermate vertrouwelijk behandeld en resultaten worden zo gerapporteerd dat ze niet tot individuele personen te herleiden zijn.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door onderzoeksbureau Newcom Research & Consultancy (www.newcomresearch.nl). Als u nog vragen of opmerkingen heeft over dit onderzoek, kunt u contact met ons opnemen via algemeen@newcomresearch.nl

Alvast dank voor uw deelname en veel plezier met invullen!

Klik op 'verder' om te starten met het onderzoek.

Module A: Respons & Selectie

1. In welke gemeente bent u woonachtig?
- Borger-Odoorn
  - Emmer Compascuum
  - Provincie Drenthe overig
  - Geen van bovenstaande → exit

Exit: Helaas valt u niet binnen de doelgroep. In ieder geval hartelijk dank voor uw tijd. Een prettige dag nog!

Module B: Attitude duurzame energie algemeen

2. Waar maakt u zich ten aanzien van energie en milieu de meeste zorgen om?
U kunt 1 antwoord opnoemen

- Broeikaseffect
- Luchtverontreiniging
- Natuur in Nederland
- Geluidsoverlast
- Bodemvervuiling
- Kosten energie
- Afhankelijkheid van olie- en gasproducerende landen
- Geen

3. In welke mate maakt u zich zorgen over de opwarming van de aarde?
1 antwoord mogelijk
- Zeer veel zorgen
  - Veel zorgen
  - Enigszins zorgen
  - Nauwelijks zorgen
  - Geen zorgen
  - Weet niet
  - Geen antwoord

Er zijn diverse energiebronnen beschikbaar, zoals kolen, gas, water, windenergie, etcetera. Daarover gaat de volgende vraag.

4. Welke energiebronnen dragen in uw optiek <u>positief</u> bij aan het verbeteren van het klimaat?					
	Zeker wel	Waarschijnlijk wel	Waarschijnlijk niet	Zeker niet	Weet niet
Kolen	☐	☐	☐	☐	☐
Gas	☐	☐	☐	☐	☐
Bio-energie	☐	☐	☐	☐	☐
Windenergie	☐	☐	☐	☐	☐
Waterkracht	☐	☐	☐	☐	☐
Zonne-energie	☐	☐	☐	☐	☐
Kernenergie	☐	☐	☐	☐	☐
Aardwarmte	☐	☐	☐	☐	☐

Module C: Attitude windenergie

Bij windenergie spreken we over windmolens zoals die in bijvoorbeeld de Flevopolder en in Duitsland staan.

5. In hoeverre bent u positief dan wel negatief over windenergie in het algemeen?	☐ Zeer positief ☐ Positief ☐ Niet positief/niet negatief ☐ Negatief ☐ Zeer negatief ☐ Weet niet
6. Zou het gebruik van windenergie <u>binnen Nederland</u> meer moeten worden gestimuleerd dan op dit moment het geval is?	☐ Zeker wel ☐ Waarschijnlijk wel ☐ Waarschijnlijk niet ☐ Zeker niet ☐ Weet niet
7. Zou het gebruik van windenergie <u>in de provincie Drenthe</u> meer moeten worden gestimuleerd dan op dit moment het geval is?	☐ Zeker wel ☐ Waarschijnlijk wel ☐ Waarschijnlijk niet ☐ Zeker niet ☐ Weet niet
8. Denkt u dat er in de provincie Drenthe reeds duurzame energie middels windenergie wordt opgewekt?	☐ Ja, dat denk ik ☐ Nee, dat denk ik niet

9. Waar vindt u dat windmolens eventueel passen in het landschap van de provincie Drenthe?			
	Ja	Nee	Weet niet
Langs de grens met Duitsland	☐	☐	☐
Open veengebieden	☐	☐	☐
Weilanden	☐	☐	☐
Zandgebieden (Hondsrug)	☐	☐	☐
Open agrarische gebieden	☐	☐	☐
Langs Snelwegen	☐	☐	☐
Eigen gemeente	☐	☐	☐

Module D: Attitude mogelijke komst windmolens

<p>10. In hoeverre ben u positief dan wel negatief over de komst van windmolens in uw provincie?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Zeer positief → 11 ☐ Positief → 11 ☐ Niet positief/niet negatief → 15 ☐ Negatief → 12 ☐ Zeer negatief → 12 ☐ Weet niet → 15
---	--

<p>11. Waarom bent u positief over de komst van windmolens?</p> <p><i>Meerdere antwoorden mogelijk</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Omdat het bijdraagt aan het klimaat ☐ Omdat ik er geen last van heb ☐ Omdat ik voor windenergie ben, dus ook als het in mijn provincie is ☐ Omdat het belangrijk is om alternatieve energiebronnen te ontwikkelen die we nodig hebben als straks de olie op is ☐ Weet niet ☐ Anders, namelijk.....
---	---

→ Allen vraag 13

<p>12. Waarom bent u negatief over de komst van windmolens?</p> <p><i>Meerdere antwoorden mogelijk</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Omdat het niet bijdraagt aan het klimaat ☐ Omdat ik er last van heb ☐ Omdat ik per definitie tegen windenergie ben ☐ Omdat windmolens het landschap bederven ☐ Omdat het niet bijdraagt (te weinig windmolens om effectief te zijn) ☐ Weet niet ☐ Anders, namelijk.....
---	--

→ Allen vraag 15

Stel: Er worden **acht** windmolens geplaatst in uw gemeente. De windmolens kunnen jaarlijks elektriciteit opleveren voor ruim 17.000 huishoudens. De windmolens zullen minimaal op 500 meter van afstand van woningen geplaatst worden.

Borger-Odoorn telt ongeveer 11.000 huishoudens. Derhalve kunnen de windmolens jaarlijks ongeveer 1,5 keer alle huishoudens in Borger-Odoorn van elektriciteit voorzien (separate route).

Emmer-Compasuum telt ongeveer 3.500 huishoudens. Derhalve kunnen de windmolens jaarlijks ongeveer 5 keer alle huishoudens in Emmer-Compasuum van elektriciteit voorzien (separate route).

<p>13. In hoeverre ben u positief dan wel negatief over de komst van deze acht windmolens in uw gemeente?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Zeer positief ☐ Positief ☐ Niet positief/niet negatief ☐ Negatief ☐ Zeer negatief ☐ Weet niet
---	---

Stel: Er worden **vier** windmolens geplaatst in uw gemeente. De windmolens kunnen jaarlijks elektriciteit opleveren voor ruim 8.500 huishoudens. De windmolens zullen minimaal op 500 meter van afstand van woningen geplaatst worden.

Borger-Odoorn telt ongeveer 11.000 huishoudens. Derhalve kunnen de windmolens jaarlijks ongeveer drie kwart van alle huishoudens in Borger-Odoorn van elektriciteit voorzien (separate route).

Emmer-Compasuum telt ongeveer 3.500 huishoudens. Derhalve kunnen de windmolens jaarlijks ongeveer 2,5 keer alle huishoudens in Emmer-Compasuum van elektriciteit voorzien (separate route).

<p>14. In hoeverre ben u positief dan wel negatief over de komst van deze vier windmolens in uw gemeente?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Zeer positief ☐ Positief ☐ Niet positief/niet negatief ☐ Negatief ☐ Zeer negatief ☐ Weet niet
---	---

15. In welke mate vindt u het belangrijk dan wel onbelangrijk dat inwoners van de provincie Drenthe...						
	Ze er on be lang rijk	On be lang rijk	Niet on be lang rijk, niet be lang rijk	Be lang rijk	Ze er be lang rijk	We et niet
Kunnen investeren in windenergie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De door windenergie opgewekte groene stroom kunnen afnemen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16. Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen?						
	Ze er mee oneens	Mee oneens	Niet mee oneens, niet mee eens	Mee eens	Ze er mee eens	We et niet
Duurzame energie is belangrijker dan het landschap	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het is belangrijk dat de provincie Drenthe zich inzet om te voldoen aan Internationale en nationale doelstellingen op het gebied van duurzame energie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben voor de ontwikkeling van windmolens in de provincie Drenthe	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het geen probleem wanneer windmolens in mijn gemeente geplaatst worden	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Module E: Demografie

Tot slot hebben we nog een aantal korte vragen die van belang zijn voor de betrouwbaarheid van het onderzoek. Uw gegevens worden volstrekt vertrouwelijk behandeld.

17. Hoe is het gebied waar u woont het beste te typeren?

- Buitengebied
- Stad
- Dorp

18. Op welke politieke partij heeft u gestemd tijdens de laatste landelijke verkiezing (op 22 november 2006)?

- Ik heb toen niet gestemd
- CDA
- PvdA
- VVD
- D66
- ChristenUnie
- SGP
- Groenlinks
- SP
- PVV
- Partij voor de Dieren
- Andere partij
- Weet niet meer
- Geen antwoord

19. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

20. Wat is uw leeftijd?

- 13-18 jaar
- 19-25 jaar
- 26 - 35 jaar
- 36 - 45 jaar
- 46 - 55 jaar
- 56 - 64 jaar
- 65 of ouder
- Hierop geef ik liever geen antwoord

21. Wat is uw viercijferige postcode? .....

22. Welke opleiding heeft u gevolgd?
Het gaat om de hoogst gevolgde opleiding, ook al heeft u deze niet afgemaakt

- Basisonderwijs
- Lager beroepsonderwijs
- Mavo / VMBO
- Middelbaar beroepsonderwijs
- Havo/ vwo
- Hoger beroepsonderwijs
- Universitair/ wetenschappelijk onderwijs
- Anders
- Hierop geef ik liever geen antwoord

23. Heeft u tot slot nog een laatste opmerking of aanvulling omtrent het thema duurzame energie?

.....
.....

Dit was de laatste vraag van het onderzoek. Hartelijk dank voor uw bijdrage!

BIJLAGE 4 - KWANTITATIEF ONDERZOEK

Newcom Research & Consultancy beschikt over een geavanceerde digitale onderzoekstool, waarin de vergaarde informatie vanuit online en telefonisch onderzoek is verzameld. Voordelen van telefonisch onderzoek ten opzichte van andere vormen van kwantitatief onderzoek zijn:

- De externe validiteit van het onderzoek (representativiteit) is hoog door een relatief grote controle over de respons⁷.
- Telefonisch onderzoek heeft een gunstige invloed op de interne validiteit van het onderzoek⁸. Enquêteurs kunnen direct feedback geven en vragen herhalen die niet goed begrepen zijn.
- Telefonisch onderzoek is bij uitstek geschikt om een brede doorsnede van de doelgroep te bereiken.

Tevens is gebruik gemaakt van online onderzoek. Deze methodiek uiterst efficiënt en is een betrouwbare aanvulling op bovenstaande methode van telefonisch onderzoek. De methode kent enkele grote voordelen:

- Er kunnen bij online onderzoek veel aspecten ondervraagd worden
- De respondent kan zelf bepalen wanneer hij of zij mee wil werken aan het onderzoek. Bovendien is deelname aan online onderzoek voor de respondent laagdrempelig. Hierdoor heeft online onderzoek meestal een hoge respons
- Door het belang van het onderzoek dusdanig te presenteren en door het meetinstrumenten uitvoerig te toetsen op begrijpelijkheid, consistentie, moeilijkheidsgraad en tijdsduur kan de onderzoeksmethode een hoge respons genereren
- Een andere reden om online onderzoek in te zetten betreft de doelgroep. De te onderzoeken groep beschikt over internet- & e-mailfaciliteiten, wat de externe validiteit van het onderzoek (representativiteit) ten goede zal komen
- Een ander voordeel van online onderzoek is dat de respondenten in de toekomst, bij werving van het e-mailadres, snel en efficiënt opnieuw benaderd kunnen worden voor herhalingsonderzoeken. Dit kan inzicht geven in de tendensen en ontwikkelingen op de onderzochte gebieden.

---

⁷ Externe validiteit is de mate waarin de onderzoeksresultaten generaliseerbaar zijn naar andere situaties dan die in het onderzoek.

⁸ Interne validiteit is de mate waarin het redeneren binnen het onderzoek correct is uitgevoerd.

» IN DEZE RAPPORTAGE

Newcom Research & Consultancy heeft in opdracht van Raedthuys Groep uit Enschede onderzoek gedaan onder inwoners van de provincie Drenthe. Het betreft een onderzoek naar de attitude van inwoners ten aanzien van duurzame energie en de opwekking van energie middels windmolens in het bijzonder. Hiertoe zijn in mei 2008 1.050 inwoners van de provincie Drenthe online en telefonisch ondervraagd. In dit rapport leest u de uitkomsten van dit onderzoek.

ENSCHEDÉ
Capitool 50
7521 PL Enschede
Tel: 053 - 483 6600

AMSTERDAM
De Ruyterkade 125
1011 AC Amsterdam
Tel: 020 - 639 3251

Fax: 053-433 7415

E-mail: algemeen@newcomresearch.nl

Internet: www.newcomresearch.nl

NEWCOM RESEARCH & CONSULTANCY

Elk probleem, uitdaging en informatiebehoefte vraagt om een eigen aanpak en benadering. Daarom leveren wij een breed aanbod aan diensten.

Naast het uitvoeren van gedegen fundamenteel en toegepast onderzoek assisteren wij u bij veranderingstrajecten, strategiebepalingen en implementatieprocessen. Fundamenteel meten is een eerste stap. Het vertalen naar beleid, strategie en visie is een tweede.

Ons specialisme valt uiteen in vijf expertisegebieden. Newcom Research & Consultancy heeft zich gespecialiseerd in strategische positioneringsvraagstukken, effectiviteit van marketingcommunicatie, kwaliteitsmanagement, interne corporate communicatie en marktverkenning.

Onze missie is om organisaties in staat te stellen het beste uit hun organisatie te halen, kansen te benutten en ideeën in de praktijk te brengen. Wij verschaffen informatie, kennis en inzichten, waarmee we u ondersteunen bij het nemen van de juiste beslissingen.

Op basis van de aanwezige expertise binnen Newcom Research & Consultancy worden de onderzoeken wetenschappelijk verantwoord uitgevoerd en worden de resultaten in een breder kader uiteengezet.

Newcom Research & Consultancy is gelieerd aan de Universiteit Twente, is aangesloten bij de Markt Onderzoek Associatie (MOA) en is NEN-ISO 9001 gecertificeerd.

